

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΤΟ ΧΤΑΠΟΔΙ ΣΤΗΝ ΕΕ

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΙΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ

ΕΣΤΙΑΣΗ ΣΕ ΙΤΑΛΙΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ, 2020

EUMOPA

European Market Observatory for
Fisheries and Aquaculture Products

Θαλάσσια
Πολιτική και
Αλιεία

WWW.EUMOFA.EU

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2020.

Ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματος της Επιτροπής ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2021

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021

Η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39).

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού τα οποία δεν καλύπτονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της ΕΕ πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © EUROFISH

PDF ISBN 978-92-76-30278-0 doi:10.2771/049569

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

Γενική Διεύθυνση Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας

B-1049 Βρυξέλλες

Τηλ: +32 229-50101

Ηλεκτρονική Διευθυνση: contact-us@eumofa.eu

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ΛΙΣΤΑ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ	2
0 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
0.1 Σκοπός	3
0.2 Περιεχόμενο κειμένου.....	3
1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	4
1.1 Βιολογικά και εμπορικά χαρακτηριστικά	4
1.2 Παγκόσμια παραγωγή	6
1.2.1 Εξέλιξη αλιευμάτων	6
1.2.2 Αλιεύματα ανά κύριες χώρες παραγωγής	7
2 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	8
2.1 Παραγωγή στα κύρια Κράτη Μέλη.....	8
2.2 Εισαγωγή-Εξαγωγή	9
2.3 Φαινόμενη κατανάλωση	10
3 Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	12
3.1 Διάρθρωση της αλυσίδας εφοδιασμού φρέσκου χταποδιού στην Ιταλία	12
3.2 Χαρακτηριστικά της Ιταλικής αγοράς και καταναλωτικά πρότυπα	16
3.3 Μετάδοση των μεταβολών στις τιμές κατά μήκος της εφοδιαστικής αλυσίδας στην Ιταλία.....	17
3.3.1 Τιμές πρώτης πώλησης	17
3.3.2 Τιμές εισαγωγής	18
3.3.3 Τιμή χονδρικής.....	19
3.3.4 Τιμές λιανικής.....	20
3.3.5 Μετάδοση τιμών.....	21
4 Η ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	24
4.1 Διάρθρωση της αλυσίδας εφοδιασμού χταποδιού στην Ισπανία	24
4.2 Χαρακτηριστικά της Ισπανικής αγοράς και καταναλωτικά πρότυπα	28
4.3 Μετάδοση των μεταβολών στις τιμές κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού της Ισπανίας	30
4.3.1 Τιμές πρώτης πώλησης	30
4.3.2 Τιμές εισαγωγής	31
4.3.3 Τιμές χονδρικής.....	33
4.3.4 Τιμές λιανικής.....	33
4.3.5 Μετάδοση τιμών.....	34

5	Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	37
5.1	Διάρθρωση της εφοδιαστικής αλυσίδας φρέσκου χταποδιού στην Ελλάδα	37
5.2	Χαρακτηριστικά της ελληνικής αγοράς και καταναλωτικά πρότυπα.....	40
5.3	Μετάδοση των μεταβολών στις τιμές κατά μήκος της εφοδιαστικής αλυσίδας στην Ελλάδα....	41
5.3.1	Τιμές πρώτης πώλησης	41
5.3.2	Τιμές χονδρικής.....	42
5.3.3	Τιμές εισαγωγών.....	43
5.3.4	Τιμές λιανικής.....	43
5.3.5	Μετάδοση τιμών.....	44
6	ΕΠΑΦΕΣ.....	46

Περίληψη

Τα παγκόσμια αλιεύματα χταποδιού ανήλθαν σε 405,773 τόνους το 2017 (πηγή FAO). Οι κύριοι παραγωγοί παγκοσμίως είναι η Κίνα, το Μαρόκο, η Μαυριτανία, η Ιαπωνία και η ΕΕ28, αντιπροσωπεύοντας το 76% της παγκόσμιας παραγωγής του είδους.

Ενώ η παγκόσμια παραγωγή χταποδιού αυξήθηκε από το 2008 έως το 2017 (+12%), η παραγωγή της ΕΕ μειώθηκε (-40%). Το 2017, τα αλιεύματα της ΕΕ28 ανήλθαν στους 27,872 τόνους και αντιστοιχώντας στο 7% των παγκόσμιων αλιευμάτων.

Οι κυριότερες χώρες παραγωγής της ΕΕ είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ελλάδα. Τα εν λόγω κράτη μέλη αντιπροσώπευαν το 90% των αλιευμάτων χταποδιού της ΕΕ των 28 το 2017.

Η ΕΕ28 είναι ο σημαντικός εισαγωγέας χταποδιού (103.909 τόνοι εισήχθησαν το 2018, κυρίως από Μαρόκο και Μαυριτανία). Η Ισπανία και η Ιταλία εισάγουν από τρίτες χώρες, κυρίως κατεψυγμένο χταπόδι.

Η εξαγωγική δραστηριότητα της ΕΕ28 είναι περιορισμένη. Οι εξαγωγές το 2018 ανήλθαν σε 12,862 τόνους, και εξάχθηκαν κυρίως από την Ισπανία. Οι ΗΠΑ είναι η σημαντικότερη χώρα προορισμού.

Στην ΕΕ, η εκτιμώμενη φαινόμενη κατανάλωση χταποδιού το 2017 ήταν υψηλότερη στην Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα και Γαλλία. Το φρέσκο χταπόδι αντιπροσωπεύει περιορισμένο ποσοστό της κατανάλωσης χταποδιού και βασίζεται κυρίως στα εθνικά αλιεύματα. Ωστόσο, μεγάλες ποσότητες κατεψυγμένου χταποδιού εισάγονται, οι οποίες μπορεί να πωλούνται στη λιανική αποψυγμένες.

Σειρά αναλύσεων μετάδοσης των τιμών προτείνονται:

- Ιταλία:
 - Νωπό χταπόδι που παράγεται στην Ιταλία και πωλείται στην αγορά του Μιλάνο: Τον Ιούνιο 2019, η τιμή δειγματοληψίας πρώτης πώλησης ήταν 7,07 ευρώ/κιλό, ενώ η τιμή λιανικής ήταν 19,42 ευρώ/κιλό;
 - Αποψυγμένο χταπόδι (εισαγόμενο) στη λιανική του Μιλάνο: τον Ιούνιο 2019, η τιμή απο Μαρόκο ήταν 8,56 ευρώ/κιλό και η τιμή λιανικής πώλησης 17,99 ευρώ/κιλό.
- Ισπανία:
 - Φρέσκα κατεψυγμένα χταπόδια μεσαίου μεγέθους που εκφορτώνονται στην Ισπανία και πωλούνται κατεψυγμένα σε ισπανικές υπεραγορές: το 2018, η τιμή πρώτης πώλησης ήταν 6,30 ευρώ/κιλό (νωπό προϊόν) και η τιμή λιανικής 13,50 ευρώ/κιλό (κατεψυγμένο προϊόν)
 - Προμαγειρεμένα και διατηρημένα σε απλή ψύξη χταπόδια που εισάγονται από το Μαρόκο και πωλούνται στις ισπανικές υπεραγορές: το 2018, η τιμή εισαγωγής ήταν 10,5 ευρώ/κιλό και η τιμή λιανικής 30,00 ευρώ/κιλό.
- Ελλάδα:
 - Νωπό χταπόδι που παράγεται και πωλείται στην Ελλάδα : τον Ιούνιο του 2019, οι τιμές ήταν 7,50 ευρώ/κιλό (στάδιο πρώτης πώλησης) και 15,66 ευρώ/κιλό (στάδιο λιανικής πώλησης).

Λίστα ακρωνύμιων

Ακρωνύμιο	Πλήρες όνομα
CN	Συνδυασμένη Ονοματολογία
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
FAO	Διεθνής Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας
ΜΑΡΑ	Υπουργείο Γεωργία, Αλιείας και Τροφίμων (Ισπανία)
ΜΙΡΑΑΦ	Υπουργείο Γεωργίας, Τροφίμων και Δασικών Πολιτικών (Ιταλία)
MSC	Συμβούλιο Θαλάσσιας Διαχείρισης
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
ERS	Ηλεκτρονικό σύστημα εγγραφής και αναφοράς

0 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

0.1 Σκοπός

Προϊόν	Προέλευση	Χαρακτηριστικά	Κύρια Κράτη Μέλη (εστίαση)	Παράμετροι της αγοράς και των τιμών
Νωπό/ αποψυγμένο/ μαγειρεμένο χταπόδι	Αλιεύματα Εισαγωγές	Νωπό προϊόν/αποψυγμένα ωμά ή μαγειρεμένα προϊόντα Ανταγωνισμός με κατεψυγμένα και μεταποιημένα προϊόντα	Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία	Ισοζύγιο προσφοράς/ ζήτησης (σταθερότητα στην αγορά)

0.2 Περιεχόμενο κειμένου

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου EUMOFA και δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο του (<http://www.eumofa.eu/price-structure>), το παρόν έγγραφο περιλαμβάνει:

- Περιγραφή του προϊόντος.
- Ανάλυση των τάσεων παραγωγής και των αγοραίων τάσεων σε επίπεδο ΕΕ.
- Ανάλυση της διάρθρωσης των τιμών κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού σε Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία.

1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

1.1 Βιολογικά και εμπορικά χαρακτηριστικά

Η μελέτη περίπτωσης επικεντρώνεται σε νωπά, αποψυγμένα και μαγειρεμένα προϊόντα χταποδιού.

Όνομα: Κοινό χταπόδι (*Octopus vulgaris*) - παραγωγοί: Μαυριτανία, Μαρόκο, Μεξικό, Σενεγάλη, Πορτογαλία, Ισπανία, Τυνησία, Ελλάδα, Ιταλία και Γαλλία.

Κωδικός FAO 3-άλφα: OCC

Παρουσίαση: Ολόκληρα Νωπά , πλοκάμια

Εμπορικό μέγεθος: από 300 γραμμάρια έως άνω των 4 κιλών

Άλλα κύρια είδη:

- Μεξικάνικο χταπόδι (*Octopus maya* - OQY): Μεξικό,
- Λευκοχτάποδο (*Eledone cirrosa* - EOI) - παραγωγοί: Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία·
- Μοσχοχτάποδο (*Eledone moschata* - EDT): Ιταλία.

Συναφείς κωδικοί στην ονοματολογία προϊόντων (Eurostat-COMEXT)

Octopus (*Octopus spp.*):

- 03 07 51 00: ζωντανά, νωπά ή σε απλή ψύξη
- 03 07 52 00: κατεψυγμένα (03 07 59 10 - πριν από το 2017)
- 03 07 59 00: καπνιστά, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη (03 07 59 90): καπνιστά, ακόμη και ψημένα αλλά όχι αλλιώς παρασκευασμένα - πριν από το 2017)

Παρασκευασμένα ή διατηρημένα χταπόδια

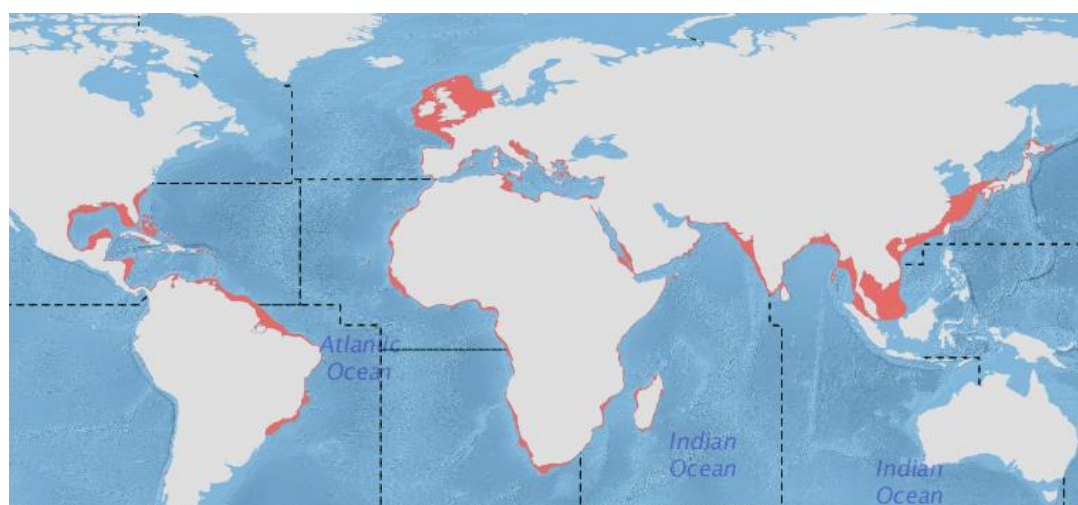
- 16 05 55 00: παρασκευασμένα ή διατηρημένα (πχ.καπνιστά).

Βιολογικοί παράμετροι

Παράμετροι	Χαρακτηριστικά
Θερμοκρασία	Παραμένουν ανενεργά σε θερμοκρασία υδάτων 7οC και κάτω . Πραγματοποιεί περιορισμένες εποχιακές μεταναστεύσεις, συνήθως διαχειμάζει σε βαθύτερα ύδατα, ενώ κατά τη διάρκεια του θέρους επιλέγει ρηκά νερά.
Βιότοπος	Το <i>κοινό χταπόδι</i> είναι παράκτιο βενθικό είδος που ζει σε βάρη από 0 έως 200 μέτρα. Βρίσκεται σε διαφορετικούς βιότοπους: βράχους, κοραλλιογενείς υφάλους και στο βυθό
Διατροφή	Δίθυρα και μακαλόστρακα
Αναπαραγωγή	Υπάρχουν δύο κορυφές στην ωτοκία ανά έτος. Στη Μεσόγειο, η περίοδος αναπαραγωγής είναι τον Απρίλιο / Μάιο και τον Οκτώβριο, με την άνοιξη να είναι η πιο σημαντική. Στη Δυτική Αφρική, η πρώτη αιχμή αναπαραγωγής εμφανίζεται τον Μάιο / Ιούνιο και η δεύτερη (πιο σημαντική) τον Σεπτέμβριο. Τα θηλυκά εναποθέτουν αυγά σε μορφή ορμαθών σε ρωγμές ή τρύπες, συνήθως σε ρηκά νερά. Η αναπαραγωγή μπορεί να επεκταθεί έως και ένα μήνα. Η περίοδος επώασης διαρκεί 25 έως 65 ημέρες. Τα νεαρά χταπόδια είναι πελαγικά: μετακινούνται στη βενθική ζωή μετά από περίπου 40 ημέρες όταν το μέγεθός τους είναι περίπου 12 mm.
Ανάπτυξη	Στη Δυτική Μεσόγειο μεγαλώνει από 3 έως περίπου 20 εκατ. σε 17 μήνες
Διασπορά	Η διασπορά του <i>Octopus vulgaris</i> είναι παγκόσμια, σε εύκρατα και τροπικά νερά (βλ. Παρακάτω χάρτη) Υπάρχουν περιορισμένες εποχιακές μεταναστεύσεις. Συνήθως, βρίσκεται σε βαθύτερα νερά κατά τη διάρκεια του χειμώνα και σε ρηκά νερά κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.
Αλίευση	Διάφορα εργαλεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αλίευση των χταποδιών: παγίδες, αγκίστρια, τράτες κλπ

Πηγή: FAO

Σχήμα 1: Παγκόσμια διασπορά του *Octopus vulgaris*

Πηγή: FAO

1.2 Παγκόσμια παραγωγή

1.2.1 Εξέλιξη αλιευμάτων

Τα παγκόσμια αλιεύματα χταποδιού ανήλθαν σε 405,773 τόνους το 2017, σημειώνοντας αύξηση 12% σε σχέση με το 2008. Ειδικότερα, τα αλιεύματα του χταποδιού (*octopus vulgaris*) άρχισαν να παρουσιάζουν μείωση στις αρχές της δεκαετίας του '70 (έως 109.000 τόνοι) σε 35.000 έως 40.000 τόνους τα τελευταία χρόνια (FAO). Ωστόσο, στα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνεται η αντίστοιχη παραγωγή από Μαρόκο και Μαυριτανία, καθώς τα δεδομένα αυτά (*Octopus vulgaris*) συμπεριλαμβάνονται, στη κατηγορία «χταπόδι κ.α. ΜΚΑ».

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει λεπτομέρειες για τα αλιεύματα διαφόρων ειδών χταποδιού της περιόδου 2008 - 2017. Το κοινό χταπόδι αντιστοιχεί στο 9% έως 12% των συνολικών αλιευμάτων, ανάλογα με το έτος. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, εκτιμάται ότι ένα μεγάλο μέρος του «χταπόδι κλπ ΜΚΑ» αφορά στο κοινό χταπόδι.

Πίνακας 1 – Παγκόσμια παραγωγή χταποδιών (σε τόνους)

Έτος	Σύνολο	Κοινό χταπόδι	Χταπόδι Μεξικού (<i>Octopus maya</i>)	Λευκοχτάποδα & Μοσχοχτάποδο (<i>Horned and musky octopus</i>)	Χταπόδια κ.α. ΜΚΑ.
2008	362.188	33.551	2.396	7.879	318.362
2009	373.874	40.716	6.879	8.518	317.761
2010	349.088	41.593	5.713	7.297	294.485
2011	345.647	40.340	9.339	6.385	289.583
2012	340.484	40.682	12.629	5.273	281.900
2013	360.511	42.184	8.806	6.594	302.927
2014	354.684	43.333	15.403	6.886	289.062
2015	400.536	34.186	23.441	6.625	336.284
2016	397.712	35.930	25.722	5.851	330.209
2017	405.773	38.447	26.020	6.980	334.326

Πηγή: FAO

Το 2017, τα αλιεύματα χταποδιού από Μαρόκο και Μαυριτανία ανήλθαν σε 53.000 τόνους και σε 39.000 τόνους αντίστοιχα¹. Οι χαμηλότερες ποσότητες στο χταπόδι Μαρόκου καταγράφονται κατά την περίοδο 2018-2019, ενώ η ενίσχυση της καταπολέμησης της παράνομης αλιείας και του λαθρεμπορίου χταποδιών αναμένεται να οδηγήσουν σε μείωση της προσφοράς και αύξηση των τιμών.

¹ Πηγή: FAO

1.2.2 Αλιεύματα ανά κύριες χώρες παραγωγής

Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί χταποδιού παγκοσμίως είναι η Κίνα, το Μαρόκο, το Μεξικό, η Μαυριτανία, η Ιαπωνία και η ΕΕ28, αντιπροσωπεύοντας το 76% της παγκόσμιας παραγωγής χταποδιού.

Τα αλιεύματα στην Κίνα κυμαίνονταν μεταξύ 110.835 και 130.245 τόνων, τη περίοδο 2008 και 2017: η υψηλότερη τιμή καταγράφηκε το 2015 και η χαμηλότερη το 2017. Ωστόσο, το 2017 η Κίνα αντιπροσώπευε σχεδόν το 30% της παγκόσμιας παραγωγής.

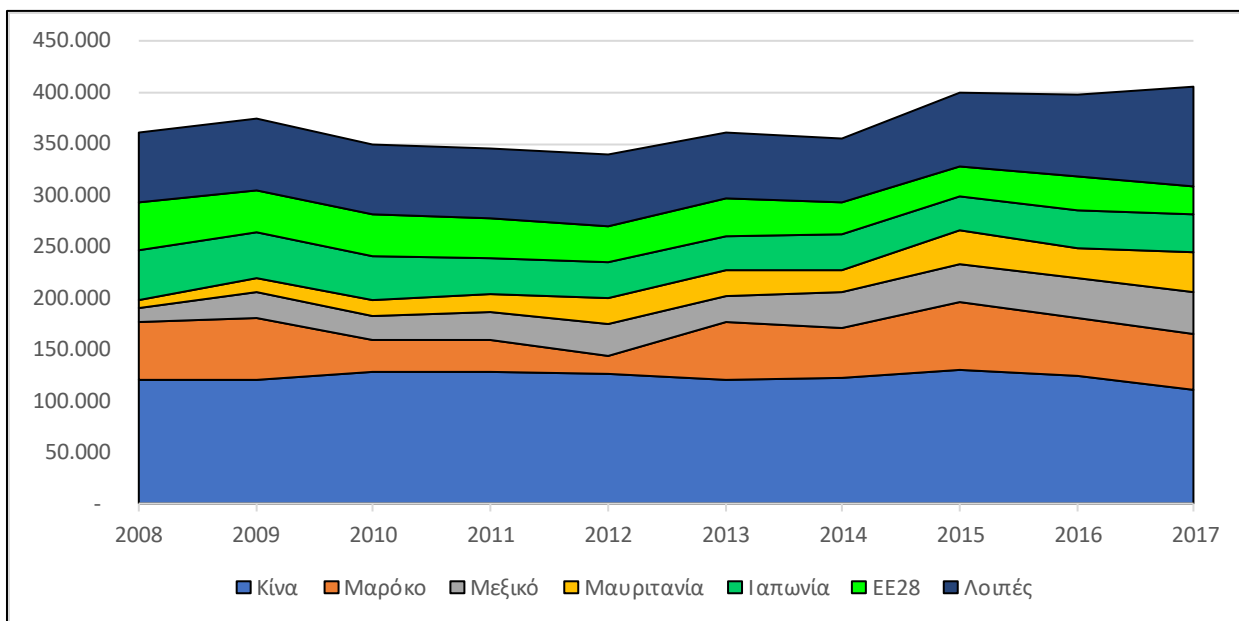
Το Μαρόκο ήταν η δεύτερη χώρα παραγωγής το 2017, με 52,969 τόνους (13% της παγκόσμιας παραγωγής). Από το 2008, οι ποσότητες των μαροκινών αλιευμάτων παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις, με τις ποσότητες να είναι κάτω των 35.000 τόνων τη περίοδο 2010 και 2012 και πάνω από 50.000 τόνοι κατά την περίοδο 2015-2017.

Τα αλιεύματα από το Μεξικό και τη Μαυριτανία αυξήθηκαν σημαντικά μεταξύ 2008 και 2017: Κατέγραψαν τιμή τρεις φορές υψηλότερη για το Μεξικό και πέντε φορές υψηλότερη για τη Μαυριτανία. Τα αλιεύματα ανήλθαν σε περίπου 40.000 τόνους σε κάθε χώρα το 2017, αποτελώντας το 10% των παγκόσμιων αλιευμάτων.

Τη περίοδο 2008-2017 τα αλιεύματα στην Ιαπωνία μειώθηκαν από 48,821 τόνους σε 35,500 τόνους, με τη χώρα να αντιπροσωπεύει το 9% των παγκόσμιων αλιευμάτων το 2017.

Στην ΕΕ, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, τα αλιεύματα κατέγραψαν μείωση (-40%, από 46,643 τόνους σε 27,872 τόνους). Το μερίδιο της ΕΕ στα παγκόσμια αλιεύματα χταποδιού μειώθηκε επίσης κατά τη διάρκεια της δεκαετίας, φθάνοντας το 7% το 2017.

Διάγραμμα 2 – Παγκόσμια παραγωγή χταποδιού στις κύριες χώρες παραγωγής (τόνοι) 2008-2017

Πηγή: FAO

2 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

2.1 Παραγωγή στα κύρια Κράτη Μέλη

Τέσσερα κράτη μέλη παράγουν το 90% της συνολικής κοινοτικής παραγωγής χταποδιού: Ιταλία (8,227 τόνοι το 2017), Ισπανία (7,624 τόνοι), Πορτογαλία (5,970 τόνοι) και Ελλάδα (3,159 τόνοι). Το κοινό χταπόδι αντιπροσώπευε το 59% της συνολικής κοινοτικής παραγωγής χταποδιών το 2017. Τα αλιεύματα των ειδών αυτών στην ΕΕ μειώθηκαν κατά 32% μεταξύ 2009 και 2017. Όσον αφορά το κοινό χταπόδι, η παραγωγή του σημείωσε μικρότερο ρυθμό μείωσης (-22% μεταξύ 2009 και 2017) από ό,τι τα υπόλοιπα είδη χταποδιού (-42%).

Πίνακας 2 – Εξέλιξη της παραγωγής χταποδιού στην ΕΕ ανά κύρια είδη (σε τόνους)

Είδη	ERS code	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Κοινό χταπόδι	OCC	21 230	22 525	20 524	19 239	24 318	20 925	17 663	22 476	16 464
Λευκοχτάποδο	EOI	187	270	152	136	855	593	2 609	2 215	2 780
Μοσχοχτάποδο	EDT	-	-	-	-	-	-	2 818	2 669	3 290
Λευκοχτάποδο & μοσχοχτάποδο	OCM	7 682	6 305	5 643	4 561	5 025	5 485	510	383	374
Χταπόδια ΜΚΑ	OCT	11 857	13 283	12 829	12 287	6 837	4 801	5 140	4 683	4 975
Σύνολο χταποδιών		40 956	42 383	39 148	36 223	37 035	31 804	28 740	32 426	27 883

Πηγή: FAO

Όσον αφορά ειδικότερα στο κοινό χταπόδι, τα κυριότερα κράτη μέλη παραγωγής το 2017 ήταν η Πορτογαλία (5,776 τόνοι), η Ισπανία (3,531 τόνοι), η Ελλάδα (2,741 τόνοι), η Ιταλία (2,672 τόνοι) και η Γαλλία (1,609 τόνοι).

Πίνακας 3 – Εξέλιξη κοινοτικής παραγωγής κοινών χταποδιών ανά κύριο Κ-Μ παραγωγό (σε τόνους)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Κροατία	146	141	149	166	192	313	331	257	135
Ισπανία	6.752	4.759	5.317	3.536	6.231	3.914	4.073	5.311	3.531
Γαλλία	1.191	1.621	1.644	1.629	1.890	1.531	1.390	1.559	1.609
Ελλάδα	1.580	1.487	1.426	1.301	1.705	1.835	1.646	3.316	2.741
Ιταλία	4.841	4.063	4.789	3.336	2.787	2.387	2.680	2.370	2.672
Πορτογαλία	6.720	10.454	7.199	9.271	11.513	10.945	7.543	9.663	5.776
Λοιπά Κ.Μ.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο Ε.Ε.	21.230	22.525	20.524	19.239	24.318	20.925	17.663	22.476	16.464

Πηγή: FAO

2.2 Εισαγωγή-Εξαγωγή

Τόσο οι εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ όσο και οι εξαγωγές προϊόντων χταποδιών εκτός ΕΕ ήταν δύο φορές υψηλότερες το 2018 σε σύγκριση με το 2012 (σε αξία). Αξίζει να τονιστεί ότι οι ονομαστικές τιμές αναλύονται, οπότε η αύξηση θα μπορούσε επίσης να εξηγηθεί εν μέρει από τον πληθωρισμό. Οι εισαγωγές ήταν πολύ μεγαλύτερες από τις εξαγωγές, 1 δισεκατομμύριο ευρώ και 145 εκατομμύρια ευρώ αντίστοιχα το 2018.

Οι εισαγωγές χταποδιού από χώρες κτός ΕΕ έφτασαν το 1 δισεκατομμύριο ευρώ το 2018 για ποσότητα 104.909 τόνων. Οι εισαγωγές αφορούσαν σχεδόν αποκλειστικά κατεψυγμένα προϊόντα (99,1% της αξίας), ενώ τα παρασκευασμένα προϊόντα αντιπροσώπευαν το 0,7%, τα νωπά 0,1% και τα καπνιστά, αλατισμένα ή σε άλμη το υπόλοιπο 0,1%.

Οι κύριες χώρες προέλευσης είναι το Μαρόκο και η Μαυριτανία. Οι δύο αυτές χώρες αντιπροσώπευαν το 66% της αξίας των εισαγωγών και το 51% του όγκου για το 2018. Άλλες πηγές ήταν το Μεξικό, η Σενεγάλη και η Ινδονησία. Οι τρεις αυτές χώρες αντιπροσώπευαν το 20% της αξίας των εισαγωγών και το 27% των εισαγόμενων ποσοτήτων.

Η Ισπανία είναι η κύρια χώρα εισαγωγέας (58% της αξίας το 2018, 583 εκατ. ευρώ), ακολουθούμενη από την Ιταλία (29%, 287 εκατ. ευρώ).

Ενώ η αξία των εισαγωγών από το 2012 έως το 2018 αυξήθηκε κατά 128%, οι εισαγόμενες ποσότητες έχουν αυξηθεί μόνο κατά 34%. Το γεγονός αυτό σχετίζεται με τη σημαντική αύξηση της τιμής: από 5,62 ευρώ/κιλό το 2012 σε 9,56 ευρώ/κιλό το 2018. Αυτή η αύξηση των τιμών οφείλεται κυρίως στον συνδυασμό μειωμένης προσφοράς και αυξανόμενης ζήτησης από ορισμένες χώρες, ιδίως τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, αλλά και την Ισπανία².

Εξαγωγές εκτός ΕΕ

Οι εξωκοινοτικές εξαγωγές προϊόντων χταποδιού ανήλθαν σε 145 εκατ. ευρώ και 12,862 τόνους το 2018. Ενώ η αξία των εισαγωγών αυξήθηκε κατά 122%, ο όγκος αυξήθηκε κατά 35%. Όσον αφορά στις εξαγωγές εκτός ΕΕ, καταγράφηκε μεγάλη αύξηση της τιμής, ως συνέπεια της αύξησης της ζήτησης και ταυτόχρονα της μείωσης της ποσότητας των αλιευμάτων: 6,85 ευρώ/κιλό το 2012 σε σύγκριση με 11,25 ευρώ/κιλό το 2018.

Τα περισσότερα από τα εξαγόμενα προϊόντα ήταν κατεψυγμένα (81% της συνολικής αξίας το 2018), ενώ ακολούθησαν τα παρασκευασμένα (13% της αξίας), τα καπνιστά (4%) και τα φρέσκα(1%).

Η Ισπανία είναι ο κύριος εξαγωγέας (το 79% του εμπορίου χταποδιού εκτός ΕΕ προερχόταν από την Ισπανία το 2018). Κύριος προορισμός ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες: 84 εκατ. ευρώ και 7,434 τόνοι (58% του εξωτερικού εμπορίου προϊόντων χταποδιού από τα κράτη μέλη της ΕΕ το 2018, τόσο σε όγκο όσο και σε αξία).

² Πηγή: <http://www.fao.org/in-action/globefish/market-reports/cephalopods/en/>

2.3 Φαινόμενη κατανάλωση

Οι ακόλουθοι πίνακες παρουσιάζουν το ισοζύγιο προσφοράς και εκτιμώμενης φαινόμενης κατανάλωσης στα κύρια Κράτη- Μέλη³ της ΕΕ και στην ΕΕ28 συνολικά. Το ισοζύγιο εκτιμάται για **όλα τα προϊόντα χταποδιού και φρέσκο χταπόδι μεμονωμένα**.

Όλα τα προϊόντα χταποδιού

Τα αλιεύματα χταποδιού στην ΕΕ ανήλθαν σε 27,872 τόνους το 2017. Λόγω της εισαγωγής 129.196 τόνων ισοδύναμου ζώντος βάρους (lwe), η συνολική προσφορά στην ΕΕ ήταν 157.068 τόνοι lwe⁴. Ένα περιορισμένο μερίδιο αυτής της προσφοράς εξήχθη (11%, 16,953 τόνοι lwe), επομένως η φαινόμενη κατανάλωση στο επίπεδο της ΕΕ το 2017 εκτιμήθηκε σε 140,115 τόνους lwe.

Η κυριότερη αγορά ήταν η Ιταλία, με φαινόμενη κατανάλωση 71,905 τόνων lwe, ακολουθούμενη από την Ισπανία (31,355 τόνοι lwe), την Πορτογαλία (15,487 τόνοι lwe) και την Ελλάδα (9,275 τόνοι lwe). Η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία θεωρούνται μεγάλοι εισαγωγείς (μεταξύ 25.000 και 75.000 τόνων το 2017). Ενώ η Ισπανία και η Πορτογαλία είναι επίσης μεγάλοι εξαγωγείς (μεταξύ 15.000 και 51.000 εξαγόμενων lwe τόνων), οι εξαγωγές από την Ιταλία είναι περιορισμένες.

Πίνακας 4 – Ισοζύγιο για όλα τα προϊόντα χταποδιού στην ΕΕ28 το 2017 (ποσότητες σε τόνους ισοδύναμο ζώντος βάρους)

	Αλιεύματα	Εισαγωγές	Συνολική προσφορά (αλιεύματα+εισαγωγές)	Εξαγωγές	Φαινόμενη κατανάλωση (συνολική προσφορά-εξαγωγές)
IT	8.227	68.395	76.622	4.717	71.905
ES	7.624	74.660	82.284	50.928	31.355
PT	5.970	25.204	31.174	15.687	15.487
GR	3.159	7.122	10.281	1.006	9.275
FR	1.850	5.463	7.313	1.060	6.253
DE	0	3.865	3.865	472	3.393
UK	378	1.869	2.247	189	2.059
CY	24	1.310	1.334	0	1.334
HR	497	611	1.108	93	1.015
NL	1	1.670	1.671	1.186	486
PL	0	426	426	8	418
SI	12	473	485	123	362
MT	29	318	347	0	347
RO	0	297	297	3	294
AT	0	357	357	92	266
BE	101	1.714	1.815	1.573	242
CZ	0	287	287	47	240
LU	0	213	213	5	208
BG	0	216	216	70	147
EU28	27.872	129.196	157.068	16.953	140.115

Πηγές: FAO για τα αλιεύματα ,επεξεργασία στοιχείων εισαγωγών-εξαγωγών από EUMOFA

³Τα δεδομένα παρέχονται σε επίπεδο ΚΜ μόνο για τις 19 χώρες με εκτιμώμενη φαινομενική κατανάλωση χταποδιού άνω των 100 τόνων (lwe).

⁴Το ισοδύναμο ζώντος βάρους υπολογίζεται με βάση τους συντελεστές μετατροπής: 1.23 για τα φρέσκα χταπόδια, 1.28 για τα κατεψυγμένα και καπνιστά χταπόδια, 1.36 για τα έτοιμα χταπόδια. Λεπτομέρειες σχετικά με τους συντελεστές μετατροπής παρέχονται στα μεταδεδομένα EUMOFA:

https://www.eumofa.eu/documents/20178/24415/Metadata+2+++DM++Annex+7+CF+per+CN8_%252707-%252714.pdf/7e98ac0c-a8cc-4223-9114-af64ab670532

Φρέσκο χταπόδι

Εάν εξετάσουμε μόνο το φρέσκο χταπόδι, η φαινόμενη κατανάλωση σε επίπεδο ΕΕ εκτιμήθηκε σε 27,910 τόνους το 2017 (20% της φαινόμενης κατανάλωσης για όλα τα προϊόντα χταποδιού). Το εμπόριο εκτός ΕΕ είναι πολύ περιορισμένο για τα φρέσκα προϊόντα (96 τόνοι lwe εισαγόμενοι και 58 τόνοι lwe εξαγόμενοι το 2017), και η προσφορά βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά στα αλιεύματα της ΕΕ (το 99% της φαινόμενης κατανάλωσης βασίζεται στα αλιεύματα της ΕΕ). Οι κυριότερες αγορές φρέσκων προϊόντων είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Ελλάδα και η Γαλλία. Τα εν λόγω κράτη μέλη αντιπροσώπευαν το 98% της φαινόμενης κατανάλωσης της ΕΕ για το φρέσκο χταπόδι (η Ιταλία και η Ισπανία είναι οι κύριες αγορές, αντιπροσωπεύοντας 68% του συνόλου).

Πίνακας 5 – Φαινόμενη κατανάλωση φρέσκου χταποδιού στην ΕU28 το 2017 (ποσότητες σε τόνους ισοδύναμου ζώντος βάρους)

	Αλιεύματα	Εισαγωγές	Συνολική προσφορά (αλιεύματα + εισαγωγές)	Εξαγωγές	Φαινόμενη κατανάλωση (συνολική προσφορά – εξαγωγές)
IT	8.227	4.071	12.298	307	11.991
ES	7.624	2.231	9.855	4.111	5.744
PT	5.970	1.043	7.013	2.274	4.739
GR	3.159	82	3.241	14	3.227
FR	1.850	547	2.397	650	1.747
DE	0	808	808	31	777
HR	497	48	545	33	511
UK	378	3	381	86	295
BE	101	182	283	94	189
RO	0	104	104	1	103
SI	12	53	65	7	58
CY	24	15	39	0	39
MT	29	0	29	0	29
AT	0	23	23	0	22
BG	0	30	30	10	20
EU28	27.872	96	27.968	58	27.910

Πηγές: FAO για τα αλιεύματα και επεξεργασία στοιχείων εισαγωγών-εξαγωγών από EUMOFA

3 Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

3.1 Διάρθρωση της αλυσίδας εφοδιασμού φρέσκου χταποδιού στην Ιταλία

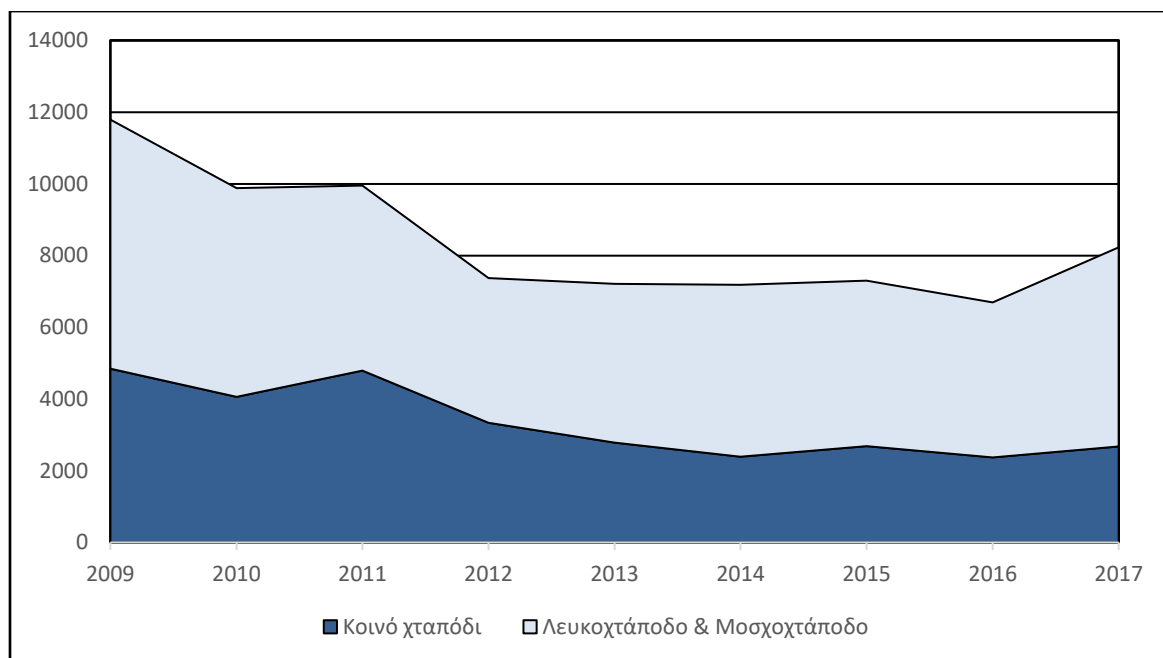
Παραγωγή

Οι συνολικές εκφορτώσεις χταποδιού κυμαίνονταν από 7.000 έως 10.000 τόνους μεταξύ 2010 και 2017. Το 2017, οι εκφορτώσεις ανήλθαν σε 8,227 τόνους.

Η Ιταλική παραγωγή κοινού χταποδιού (*Octopus vulgaris*) μειώθηκε τα τελευταία χρόνια, από σχεδόν 5.000 τόνους το 2009 σε περίπου 2.500 τόνους τα τελευταία χρόνια (2.672 τόνοι το 2017).

Το κοινό χταπόδι αντιπροσωπεύει το 41% των συνολικών ιταλικών αλιευμάτων χταποδιού το 2009 και το 32% το 2017.

Διάγραμμα 3 – Εξέλιξη των αλιευμάτων χταποδιού στην Ιταλία

Πηγή: FAO

Οι πρώτες πωλήσεις του κοινού χταποδιού πραγματοποιούνται σε όλες τις περιοχές της Ιταλίας. Το 2018, οι κύριες τοποθεσίες πρώτων πωλήσεων ήταν η Manfredonia (Απούλια), η Lampedusa (Σικελία), το Cagliari (Σαρδηνία), το Sant'Antioco (Σαρδηνία) και το Anzio (Λάτιο).

Εισαγωγή-Εξαγωγή

Τα κατεψυγμένα προϊόντα αντιπροσωπεύουν το 90% της αξίας και του όγκου των εισαγωγών. Άλλα εισαγόμενα προϊόντα είναι ζωντανά / νωπά / σε απλή ψύξη (5% της εισαγόμενης αξίας και του εισαγόμενου όγκου), καπνιστά / αποξηραμένα / αλατισμένα ή σε άλμη (3% της εισαγόμενης αξίας και του εισαγόμενου όγκου) ή παρασκευασμένα / διατηρημένα χταπόδια (2% της εισαγόμενης αξίας και του εισαγόμενου όγκου).

Πίνακας 6 – Ιταλικές εισαγωγές χταποδιού το 2018

	Όγκος (βάρος σε τόνους)	Volumes (Ισοδύναμο ζώντος βάρους)	Αξία(1.000 EUR)
Ζωντανά / νωπά / υπό ψύξη	2.803	3.447	22.630
Κατεψυγμένα	49.410	63.245	388.608
Καπνιστά, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άλμη	1.551	1.985	11.750
Παρασκευασμένα/διατηρημένα	857	1.166	9.128
Σύνολο	54.621	69.843	432.115

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Οι συνολικές εισαγωγές αυξήθηκαν μεταξύ 2012 και 2018. Η παρατήρηση αυτή σχετίζεται κυρίως με την αύξηση των κατεψυγμένων προϊόντων από την Ισπανία, την Ινδονησία, το Μαρόκο και το Μεξικό (+ 6,063 τόνοι μεταξύ του 2012 και του 2018), ενώ οι εισαγωγές φρέσκων προϊόντων μειώθηκαν ελαφρώς (- 1,152 τόνοι). Παρατηρείται επίσης αύξηση των καπνιστών, αποξηραμένων, αλατισμένων και σε άλμη προϊόντων (+ 1,019 τόνοι), ενώ οι εισαγωγές παρασκευασμένων προϊόντων παρέμειναν σταθερές.

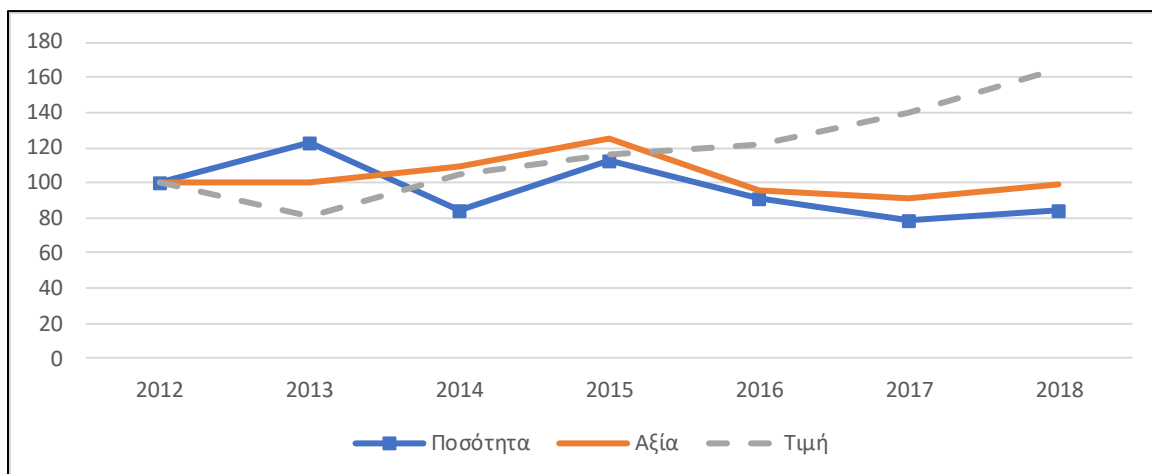
Πίνακας 7 – Ιταλικές εισαγωγές χταποδιού (τόνοι)

Έτος	Ζωντανά / νωπά / υπό ψύξη	Κατεψυγμένα	Καπνιστά, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άλμη	Παρασκευασμένα/διατηρημένα	Σύνολο
2012	3.955	43.347	532	969	48.803
2013	4.856	42.351	556	717	48.480
2014	4.120	46.266	601	1.029	52.016
2015	4.651	49.819	1.137	953	56.560
2016	4.220	53.707	1.142	1.245	60.314
2017	3.310	46.967	2.163	1.057	53.497
2018	2.803	49.410	1.551	857	54.621

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Είναι πιθανό να παρατηρηθεί αύξηση κατά 65% στην τιμή των εισαγωγών νωπών προϊόντων από το 2012 έως το 2018 (από 4,91 EUR/kg σε 8,07 EUR/kg), ενώ ο όγκος μειώθηκε κατά 15%. Συνολικά, η αξία των εισαγωγών παρέμεινε σχετικά σταθερή (-1%).

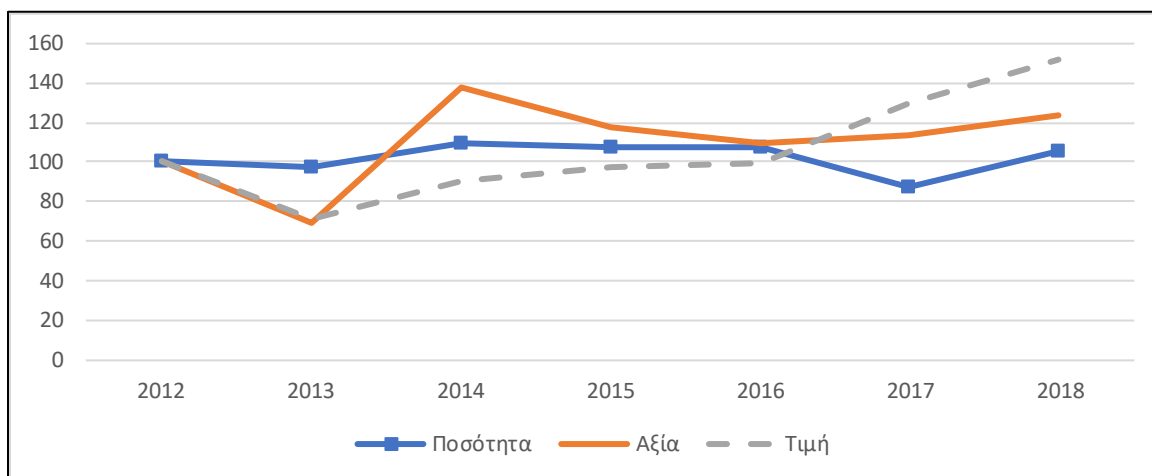
Διάγραμμα 4 – Δείκτης εξέλιξης των Ιταλικών εισαγωγών φρέσκων χταποδιών (βάση 100 = 2012)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία ΕΥΜΟΦΑ

Παρατηρούμε αυξανόμενη τάση στις εισαγωγές κατεψυγμένου προϊόντος από το 2012, τόσο ως προς τον όγκο (+5%), την αξία (+23%) και την τιμή (+52%). Η τιμή ήταν 7,86 ευρώ/κιλό το 2018 και 5,18 ευρώ/κιλό το 2012.

Πίνακας 5 – Δείκτης εξέλιξης ιταλικών εισαγωγών κατεψυγμένου χταποδιού (βάση 100 = 2012)

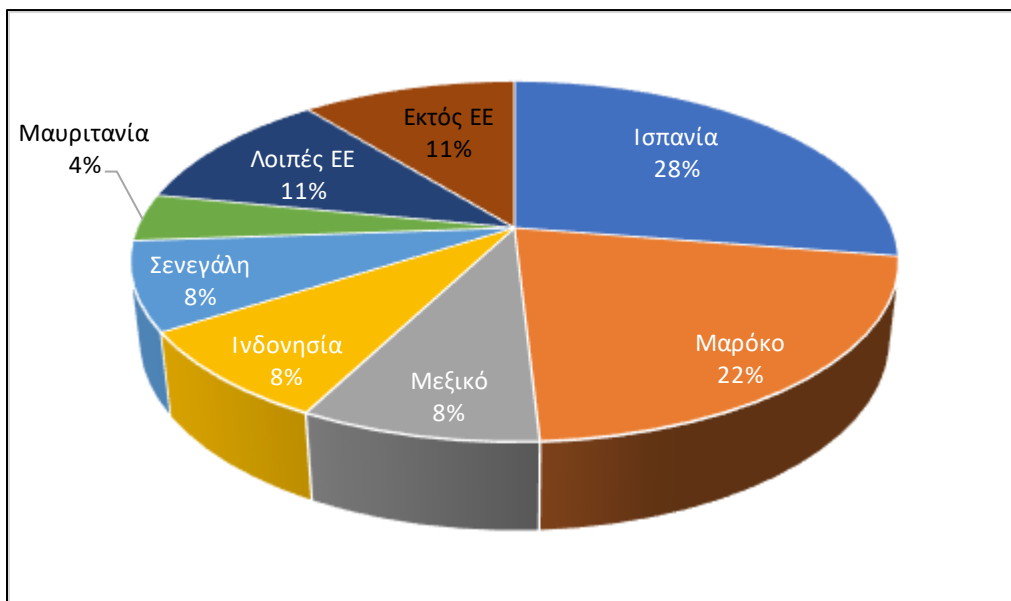

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων ΕΥΜΟΦΑ

Σχεδόν το ήμισυ της αξίας των εισαγωγών χταποδιού στην Ιταλία το 2018 προήλθε από την Ισπανία και το Μαρόκο. Άλλες χώρες προέλευσης ήταν το Μεξικό (8%), η Ινδονησία (8%), η Σενεγάλη (8%), η Μαυριτανία (4%). Οι «Υπόλοιπες χώρες» περιλαμβάνουν τόσο χώρες εντός ΕΕ (11%) όσο και χώρες εκτός ΕΕ (11%).

Όσον αφορά στις εισαγωγές φρέσκων προϊόντων (5% της συνολικής αξίας που εισήχθη), η Ισπανία και η Γαλλία αντιπροσωπεύουν το 90% της αξίας που εισήχθη (70% από την Ισπανία και 21% από τη Γαλλία). Η πλειοψηφία των εισαγωγών από την Ισπανία το 2018 αφορούσε σε κατεψυγμένα προϊόντα (74% της αξίας). Οι εισαγωγές από το Μαρόκο αφορούσαν αποκλειστικά κατεψυγμένα προϊόντα.

Διάγραμμα 6 – Κατανομή των εισαγωγών στην Ιταλία ανά χώρα προέλευσης (σε αξία, 2018)

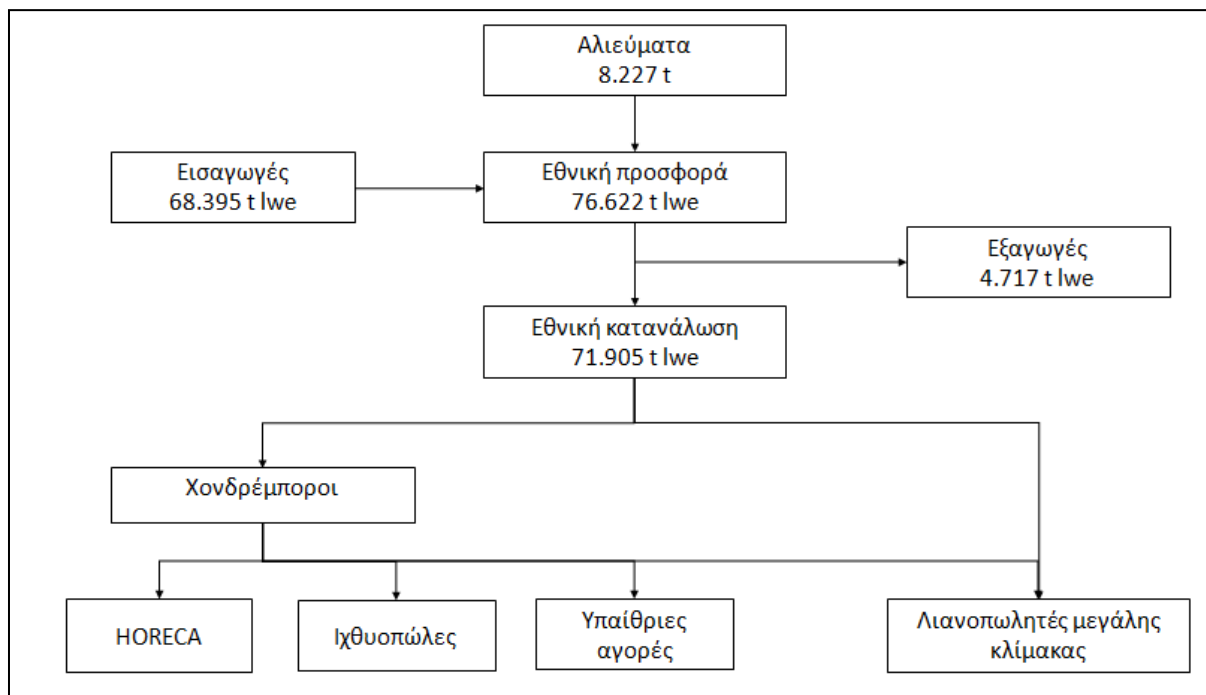
Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Φαινόμενη κατανάλωση

Η προσφορά χταποδιού στην Ιταλία ήταν 76,622 τόνοι το 2017, το 11% προήλθε από τα εγχώρια αλιεύματα (8,227 τόνοι lwe) και 89% από τις εισαγωγές (68,395 τόνοι lwe). Οι εξαγωγές ανήλθαν σε 4,717 τόνους (6% της εθνικής προσφοράς). Το φρέσκο χταποδι αποτελεί το 16% της προσφερόμενης ποσότητας. Συνεπώς, η φαινόμενη κατανάλωση εκτιμήθηκε σε 71,905 τόνους.

Σε εθνικό επίπεδο, υπάρχουν διάφορα κανάλια διάθεσης χταποδιού: υπαίθριες αγορές, HORECA, ειδικευμένοι λιανοπωλητές/ιχθυοπώλες και μεγάλης κλίμακας λιανοπωλητές.

Διάγραμμα 7 – Αλυσίδα εφοδιασμού χταποδιού στην Ιταλία (στοιχεία από το 2017)

Πηγές: επεξεργασία EUMOFA βάσει των δεδομένων από FAO για τα αλιεύματα και Comext data για το εμπόριο

3.2 Χαρακτηριστικά της Ιταλικής αγοράς και καταναλωτικά πρότυπα

Η διαθεσιμότητα του ιταλικού χταποδιού είναι περιορισμένη (11% της εγχώριας προσφοράς προέρχεται από τοπικά αλιεύματα). Έτσι, οι Ιταλοί χονδρέμποροι και έμποροι λιανικής πώλησης χρησιμοποιούν εισαγόμενες ποσότητες (αποψυγμένες). Το φρέσκο ντόπιο χταπόδι θεωρείται μικρή αγορά και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διαθεσιμότητα του προϊόντος. Μεταξύ των διαφόρων προελεύσεων εντός Ιταλίας, το χταπόδι από τη Σικελία έχει μεγαλύτερη φήμη σε σχέση με άλλες περιοχές (βάσει συνεντεύξεων με χονδρεμπόρους στο Μιλάνο).

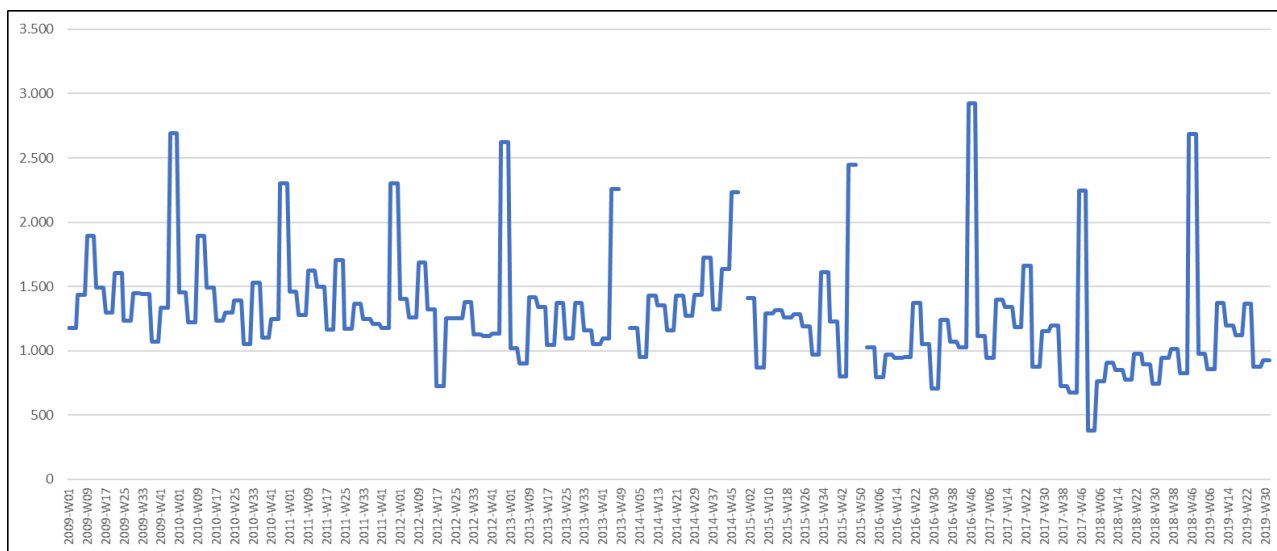
Βάσει συνεντεύξεων με τους εταίρους του κλάδου, το χταπόδι που έχει καταψυχθεί στο πλοίο και αντίστοιχα σε υποδομή στη ξηρά έχει διαφορετικά επίπεδα ποιότητας. Το κατεψυγμένο χταπόδι επί του σκάφους έχει υψηλότερη ποιότητα και η τιμή του κυμαίνεται από 1,00 έως 1,50 ευρώ/κιλό υψηλότερα από εκείνη των προϊόντων που έχουν καταψυχθεί στη ξηρά.

Επιπλέον, το χταπόδι που εισάγεται από το Μαρόκο θεωρείται προϊόν υψηλής ποιότητας. Αναγνωρίζεται από το χρώμα του: γκρι και κόκκινο, με μικρές βεντούζες στα πλοκάμια.

Στο στάδιο της λιανικής πώλησης, στον πάγκο των φρέσκων, πωλείται φρέσκο χταπόδι από την Ιταλία καθώς και αποψυγμένο από εισαγωγές. Στοιχεία για τη λιανική πώληση του φρέσκου χταποδιού είναι διαθέσιμα στην EUMOFA, καθώς τα δεδομένα συλλέγονται από το Europanel, και αναφέρονται στην κατανάλωση των νοικοκυριών.

Το χταπόδι καταναλώνεται παραδοσιακά στην Ιταλία, με κορύφωση την περίοδο των Χριστουγέννων. Καταναλώνεται κυρίως σε σαλάτες ή ως κύριο πιάτο.

Διάγραμμα 8 – Κατανάλωση χταποδιού από τα Ιταλικά νοικοκυριά μεταξύ 2009 και 2019 (σε kg)

Πηγή: EUMOFA

3.3 Μετάδοση των μεταβολών στις τιμές κατά μήκος της εφοδιαστικής αλυσίδας στην Ιταλία

3.3.1 Τιμές πρώτης πώλησης

Για τα κοινά χταπόδια, οι τιμές έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια: 6,16 ευρώ/κιλό το 2013 έναντι 7,55 ευρώ/κιλό το 2018.

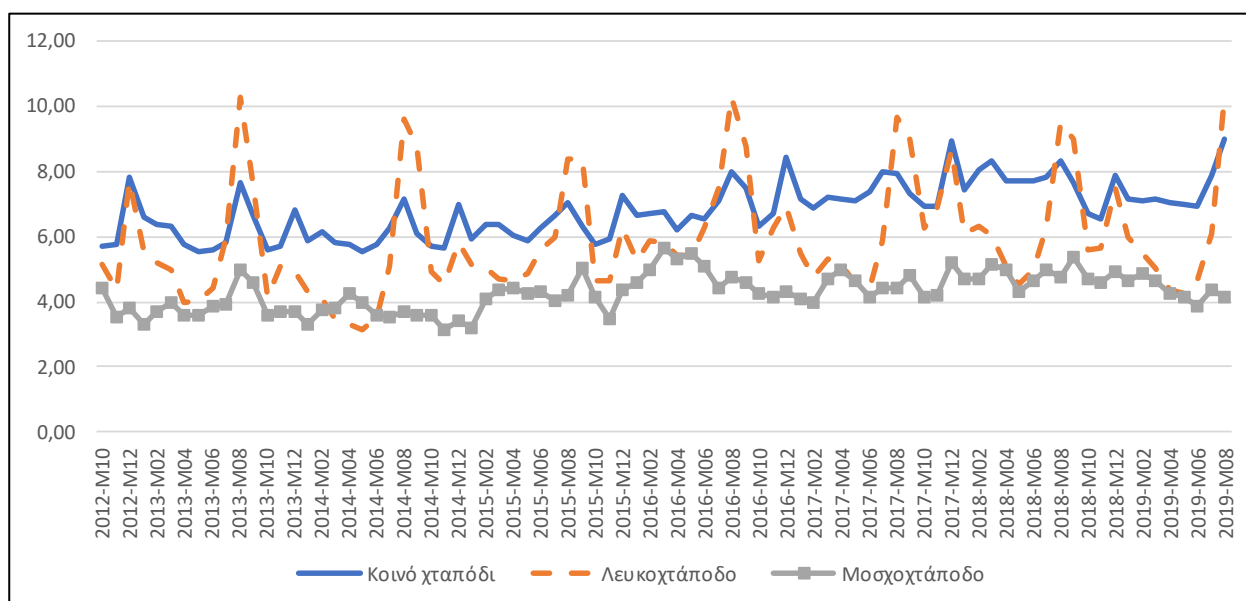
Παρατηρείται εποχικότητα των τιμών, με αιχμές τον Αύγουστο (λόγω των χαμηλών ποσοτήτων πρώτων πωλήσεων) και τον Δεκέμβριο (λόγω της μεγαλύτερης ζήτησης κατά την περίοδο των Χριστουγέννων). Κατά τη διάρκεια αυτών των αιχμών, οι τιμές ήταν γενικά υψηλότερες από 8,00 EUR/kg. Οι χαμηλότερες τιμές παρατηρούνται την περίοδο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου κάθε έτους (μεταξύ 6,00 και 7,00 ευρώ/κιλό την περίοδο 2016 και 2018) και την άνοιξη (από Απρίλιο έως Ιούνιο, μεταξύ 6,50 και 7,50 ευρώ/κιλό).

Κατά την περίοδο ανάλυσης, η υψηλότερη τιμή καταγράφηκε τον Αύγουστο του 2019, 9,01 ευρώ/κιλό και η χαμηλότερη τον Μάιο του 2013, 5,55 ευρώ/κιλό.

Όσον αφορά στο λευκοχτάποδο (horned octopus), η μέση ετήσια τιμή έφτασε στο μέγιστο επίπεδο το 2016 (6,26 ευρώ/κιλό) και παρέμεινε κάτω από την τιμή των 6,00 ευρώ/κιλό από τότε (5,38 ευρώ/κιλό το 2018). Κατά τη διάρκεια του έτους παρατηρούνται μεγάλες διακυμάνσεις, με αιχμές τον Αύγουστο κάθε χρόνου (για παράδειγμα 8,80 ευρώ/κιλό τον Αύγουστο του 2016), ενώ οι ποσότητες πρώτης πώλησης είναι χαμηλότερες. Η χαμηλότερη τιμή ήταν 3,15 ευρώ/κιλό, η οποία καταγράφηκε τον Μάιο του 2014.

Η τιμή του μοσχοχτάποδου (musky octopus) κατά την πρώτη πώληση είναι χαμηλότερη από την τιμή άλλων ειδών χταποδιού: μέση ετήσια τιμή μεταξύ 3,59 ευρώ/κιλό και 4,79 ευρώ/κιλό. Το 2018 η τιμή διαμορφώθηκε σε 4,79 ευρώ/κιλό.

Διάγραμμα 9 – Τιμή πρώτης πώλησης φρέσκου χταποδιού στην Ιταλία (EUR/kg)

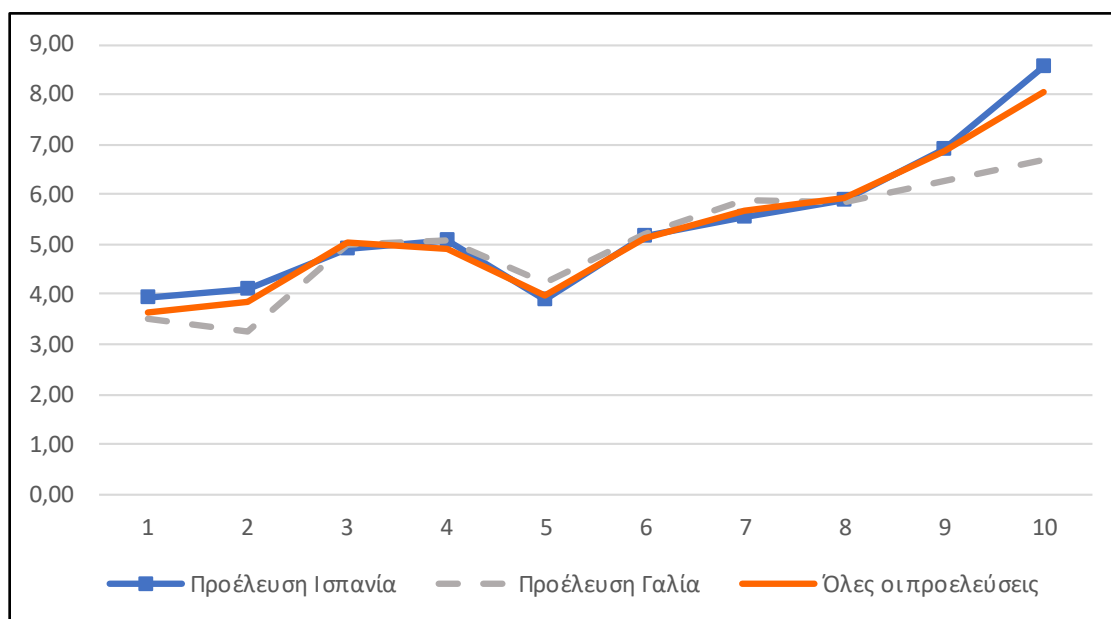
Πηγή: EUMOFA

3.3.2 Τιμές εισαγωγής

Φρέσκο χταπόδι

Η τιμή εισαγωγής του φρέσκου χταποδιού αυξήθηκε σημαντικά τη περίοδο 2009 -2018, λόγω της αυξημένης ζήτησης από τη διεθνή αγορά. Το 2009 η τιμή ήταν 3,62 ευρώ/κιλό το 2009 , ενώ το 2018 η τιμή διαμορφώθηκε στα 8,07 ευρώ/κιλό (+123%) δύο φορές υψηλότερη. Η αύξηση των τιμών ήταν σταθερή, εκτός από μια πτώση το 2013, ως συνέπεια της αύξησης κατά 20% των εισαγωγών φρέσκων χταποδιών. Ο κύριος προμηθευτής της Ιταλίας είναι η Ισπανία (τιμή εισαγωγής: 8,57 ευρώ/κιλό το 2018), ακολουθούμενη από τη Γαλλία (6,69 ευρώ/κιλό το 2018).

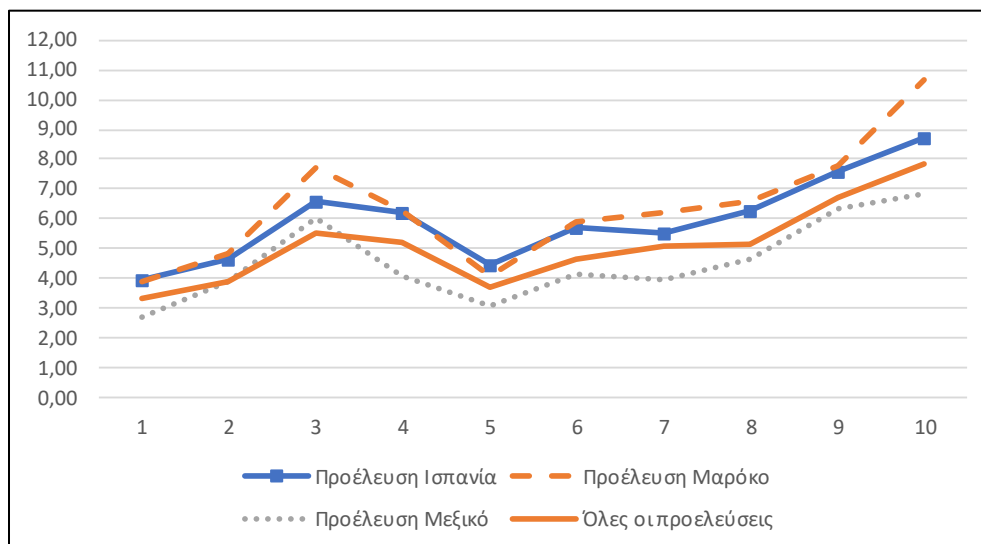
Διάγραμμα 10 – Τιμές εισαγωγής φρέσκου χταποδιού στην Ιταλία (ευρώ/κιλό)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Κατεψυγμένο χταπόδι

Η τιμή εισαγωγής του κατεψυγμένου χταποδιού ακολούθησε παρόμοια τάση με αυτή του φρέσκου δηλαδή μεγάλη αύξηση μεταξύ του 2009 και του 2018 (+137%, 3,32 ευρώ/κιλό το 2009 έναντι 7,86 ευρώ/κιλό το 2018), εκτός από μία μείωση που καταγράφηκε το 2013 (3,69 ευρώ/κιλό). Οι κύριες χώρες προέλευσης είναι η Ισπανία (8,73 € / kg το 2018), το Μαρόκο (10,64 € / kg), το Μεξικό (6,83 € / kg), η Σενεγάλη (9,21 € / kg) και η Ινδονησία (5,53 ευρώ / kg). Η τιμή εισαγωγής από κάθε προέλευση αυξήθηκε σημαντικά μεταξύ του 2009 και του 2018, από +103% στην Ινδονησία σε +172% στο Μαρόκο.

Διάγραμμα 11 – Τιμές εισαγωγής χταποδιού στην Ιταλία (ευρώ/κιλό)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

3.3.3 Τιμή χονδρικής

Στην Ιταλία δεν υπάρχουν δημόσια στατιστικά στοιχεία για τις τιμές στο στάδιο της χονδρικής. Οι τιμές που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο έχουν συλλεχθεί από επιχειρήσεις στην αγορά χονδρικής στο Μιλάνο.

Πίνακας 8 – Τιμή χταποδιού στο στάδιο της χονδρικής (μέσος όρος Ιανουαρίου-Ιουνίου 2019)

Μέγεθος	Βάρος (kg)	Τιμή (EUR/kg)
3	2,0 - 3,0	11,60
4	1,5 - 2,0	11,30
5	1,2 - 1,5	10,50
6	0,8 - 1,2	9,50
7	0,5 - 0,8	8,20

Πηγή: EUMOFA βάσει συνεντεύξεων των εταιρών του κλάδου

3.3.4 Τιμές Λιανικής

Οι τιμές λιανικής πώλησης έχουν συλλεχθεί από τρεις μεγάλες επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου στο Μιλάνο τον Ιούνιο του 2019. Μεταξύ νωπών και κατεψυγμένων προϊόντων παρατηρούνται διαφοροποιήσεις στις τιμές. .

Οι τιμές που εξετάστηκαν ήταν οι ακόλουθες:

- Φρέσκο χταπόδι (κοινό χταπόδι - *Octopus vulgaris*):
 - από 14,90 ευρώ/κιλό έως 17,00 ευρώ/κιλό για ιταλικά χταπόδια χωρίς να επισημαίνεται η περιοχή προέλευσης
 - 17,90 ευρώ/κιλό για το ιταλικό χταπόδι με συγκεκριμένη περιοχή προέλευσης (Σαρδηνία).

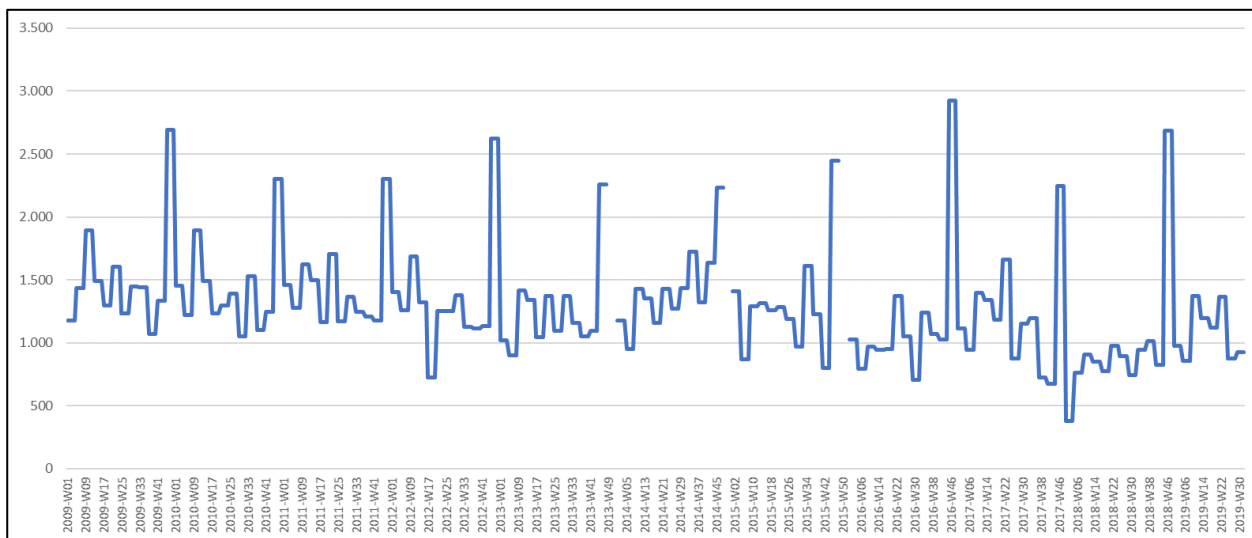
Πρέπει να σημειωθεί ότι οι χονδρέμποροι που ερωτήθηκαν ανέφεραν ότι το χταπόδι μπορεί να μεταπωληθεί μεταξύ 25.00 και 32.00 ευρώ/κιλό σε ορισμένα μεγάλα καταστήματα λιανικής.

- Αποψυγμένο χταπόδι στον πάγκο (*Octopus maya*): από 14,90 ευρώ/κιλό έως 19,90 ευρώ/κιλό.

Οι τιμές στα εξειδικευμένα καταστήματα (ιχθυοπωλεία) μπορεί να είναι αρκετά υψηλότερες. Όπως παρατηρήθηκε σε ένα από τα ερευνηθέντα καταστήματα, το φρέσκο κοινό χταπόδι από την Ιταλία πωλήθηκε προς 32,90 ευρώ/κιλό τον Ιούνιο του 2019.

Στοιχεία για το στάδιο της λιανικής πώλησης φρέσκου χταποδιού είναι διαθέσιμα στην EUMOFA, καθώς συλλέγονται από το Europanel, και αναφέρονται στην κατανάλωση των νοικοκυριών (αυτά καλύπτουν φρέσκο χταπόδι και προσυσκευασμένο). Την τελευταία δεκαετία η μέση τιμή παρουσιάζει αύξηση. Από 9,52 ευρώ/κιλό το 2009, αυξήθηκε έως 13,00 ευρώ/κιλό την περίοδο 2014-2015 (με αιχμή άνω των 16,00 ευρώ/κιλό τον Δεκέμβριο του 2014 και το 2015). Οι τιμές μειώθηκαν το 2016 (το χαμηλότερο σημείο την περίοδο Μαΐου-Ιουνίου 2016 σε 10,17 ευρώ/κιλό) και έχουν ανοδική τάση από το 2017. Το 2019, οι εβδομαδιαίες τιμές κυμαίνονταν από 12,32 ευρώ/κιλό έως 14,16 ευρώ/κιλό (μέσος όρος Ιανουαρίου-μέσα Αυγούστου: 13,04 ευρώ/κιλό).

Διάγραμμα 12 – Εβδομαδιαίες τιμές χταποδιού στην Ιταλία μεταξύ 2009 και 2019, ευρώ/κιλό

Πηγή: EUMOFA

3.3.5 Μετάδοση τιμών

Υπάρχουν αλληλεπικαλύψεις στην αγορά του φρέσκου και αποψυγμένου χταποδιού. Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται δύο ειδών αναλύσεις για την εξέλιξη των τιμών στην Ιταλία: μία για το φρέσκο χταπόδι από την Ιταλία και μία για το αποψυγμένο εισαγωγής. Και τα δύο είδη βρίσκονται στον πάγκο των φρέσκων ψαριών. Οι αναλύσεις βασίζονται τόσο σε στατιστικές όσο και σε ποιοτικές συνεντεύξεις με τους εμπλεκόμενους φορείς στην αλυσίδα εφοδιασμού.

Φρέσκο χταπόδι

Η ανάλυση βασίζεται στο φρέσκο χταπόδι που αλιεύεται στην Ιταλία και μεταπωλείται στο λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας στο Μιλάνο. Τα βήματα που προηγούνται του λιανικού εμπορίου είναι η πρώτη πώληση (με συμμετοχή χονδρεμπόρου στην περιοχή αλιείας) και χονδρικής (στο Μιλάνο). Η τιμή της πρώτης πώλησης είναι ο μέσος όρος των τιμών που έχει συλλέξει η EUMOFA από την MIPAAF.

Πίνακας 9 – Κόστος και περιθώρια για το φρέσκο χταπόδι στο λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας (Ιούνιο 2019)

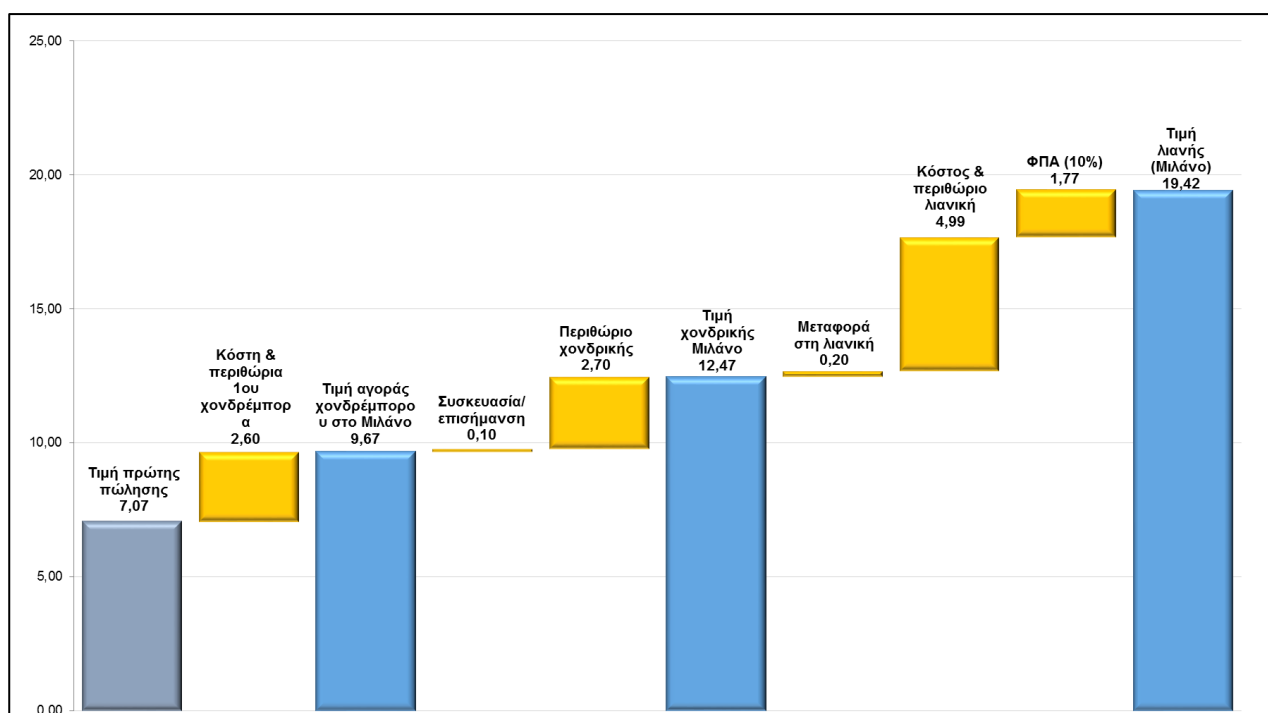
	Μέση τιμή (EUR/kg)	% τελικής τιμής
Τιμή πρώτης πώλησης σε εθνικό επίπεδο	7,07	36%
Κόστος 1 ^{ου} χονδρέμπορου και περιθώριο	2,40	12%
Μεταφορά στο χονδρέμπορο στο Μιλάνο	0,20	1%
Τιμή αγοράς χονδρέμπορα στο Μιλάνο	9,67	50%
Συσκευασία/ επισήμανση	0,10	1%
Περιθώριο χονδρεμπορίου	2,70	14%
Τιμή χονδρέμπορα στο Μιλάνο (πώληση στη λιανική)	12,47	64%
Μεταφορά στο λιανοπωλητή	0,20	1%
Κόστος και περιθώριο λιανοπωλητή	4,99	26%
Τιμή λιανικής πώλησης (Μιλάνο) – χωρίς ΦΠΑ	17,66	91%
ΦΠΑ (10%)	1,77	9%
Τιμή λιανικής πώλησης στο Μιλάνο	19,42	100%

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Η αρχική τιμή είναι 7,07 ευρώ/κιλό και η τελική τιμή για τους καταναλωτές είναι 19,42 ευρώ/κιλό (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ)⁵. Η τιμή της πρώτης φάσης αντιπροσωπεύει το 36% της τελικής τιμής για τον καταναλωτή, το κόστος και το περιθώριο της χονδρικής πώλησης στην περιοχή αλιείας 13% (συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς στο Μιλάνο), το κόστος και το περιθώριο χονδρικής πώλησης στο Μιλάνο το 15%, το κόστος και περιθώριο λιανικής πώλησης ανέρχεται στο 27%, και ο ΦΠΑ το 9%

⁵ Η τιμή είναι διαφορετική από αυτήν που αναφέρθηκε από το EUROPANEL στην προηγούμενη ενότητα. Αυτή η ανάλυση καλύπτει το φρέσκο χταπόδι στην περιοχή του Μιλάνου, ενώ το EUROPANEL καλύπτει προσυσκευασμένο χταπόδι σε εθνικό επίπεδο.

Διάγραμμα 13 – Μετάδοση τιμών για φρέσκα χταπόδια που πωλούνται στο λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας στην Ιταλία (Ιούνιος 2019), ευρώ/κιλό

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Αποψυγμένο χταπόδι

Η ανάλυση βασίζεται σε κατεψυγμένα χταπόδια που εισάγονται από το Μαρόκο, αποψύχονται από χονδρεμπόρους στην Ιταλία και μεταπωλούνται μέσω λιανοπωλητών μεγάλης κλίμακας στο Μιλάνο. Η τιμή εισαγωγής συλλέγεται από την Eurostat-COMEXT.

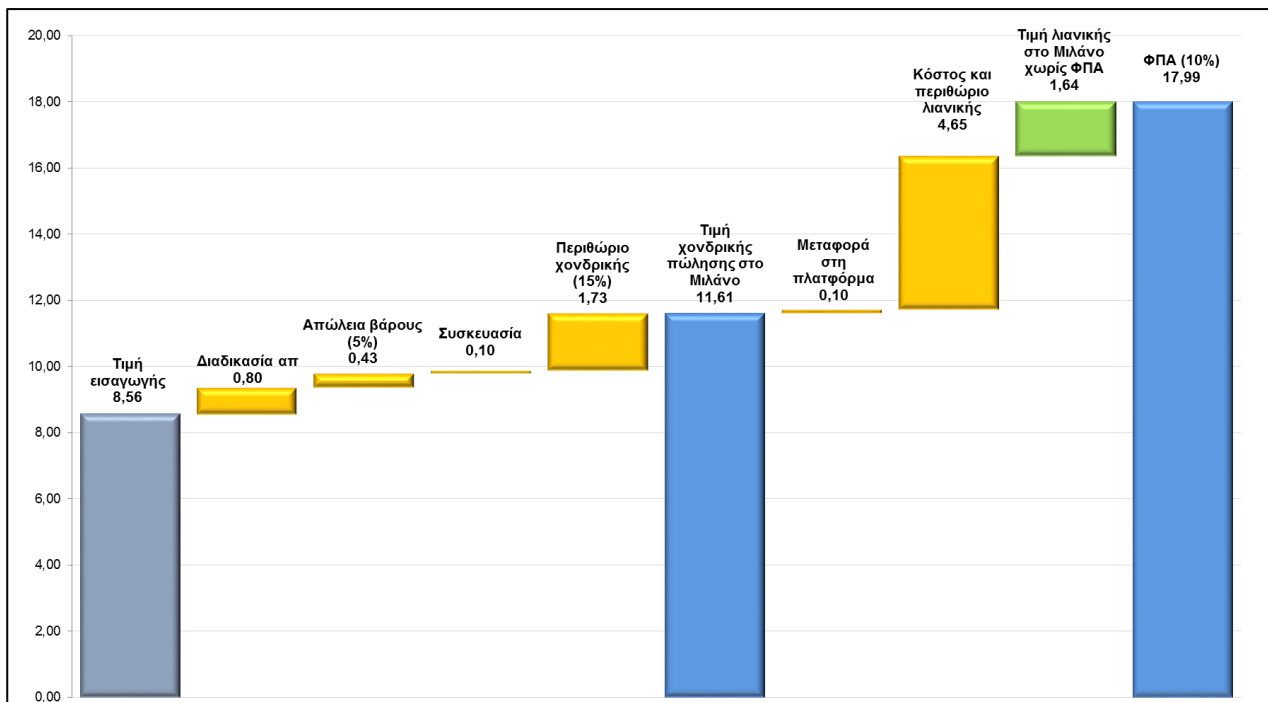
Πίνακας 10 – Κόστος και περιθώρια για το χταπόδι στο λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας (Ιούνιος, 2019)

	Μέση τιμή (ευρώ/κιλό)	% τελικής τιμής
Τιμή εισαγωγής	8,56	47,6%
Διαδικασία απ	0,80	4,4%
Απώλεια βάρους (5%)	0,43	2,4%
Συσκευασία	0,10	0,6%
Περιθώριο χονδρικής (15%)	1,73	9,6%
Τιμή χονδρικής πώλησης στο Μιλάνο	11,61	64,5%
Μεταφορά στη πλατφόρμα	0,10	0,6%
Κόστος και περιθώριο λιανικής	4,65	25,8%
Τιμή λιανικής στο Μιλάνο χωρίς ΦΠΑ	16,36	90,9%
ΦΠΑ (10%)	1,64	9,1%
Τιμή λιανικής στο Μιλάνο	17,99	100,0%

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Η τιμή του κόστους της πρώτης ύλης είναι 8,56 ευρώ/κιλό και η τελική τιμή για τον καταναλωτή είναι 17,99 ευρώ/κιλό (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ). Η αρχική τιμή αντιπροσωπεύει το 48% της τελικής τιμής για τον καταναλωτή, το κόστος και το περιθώριο χονδρικής στο Μιλάνο το 17%, το κόστος και το περιθώριο στο στάδιο της λιανικής πώλησης το 26% και το ΦΠΑ το 9%.

Διάγραμμα 14 – Μετάδοση τιμών για αποψυγμένους χταποδιού που πωλείται στην λιανική μεγάλης κλίμακας στην Ιταλία (Ιούνιος 2019), ευρώ/ κιλό

Πηγή: έρευνα EUMOFA

4 Η ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

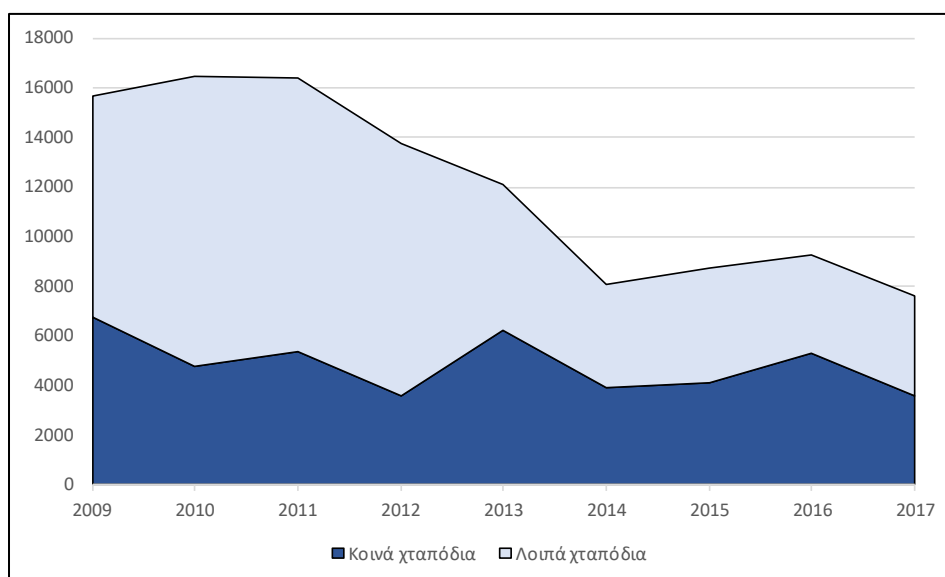
4.1 Διάρθρωση της αλυσίδας εφοδιασμού χταποδιού στην Ισπανία

Παραγωγή

Τα συνολικά αλιεύματα χταποδιών κυμαίνονταν από 7.600 έως 16.000 μεταξύ 2010 και 2017, φθάνοντας τα 7.623 που παρέχονται το 2017. Μεταξύ 2011 και 2013 σημειώθηκε απότομη μείωση στην κατηγορία "άλλα χταπόδια" με πτώση 47% (-5,262 τόνοι).

Το κοινό χταπόδι (*Octopus vulgaris*) αντιστοιχεί σχεδόν στο ήμισυ των ισπανικών αλιευμάτων χταποδιού το 2017. Τα αλιεύματα μειώθηκαν από 6,752 τόνους το 2009 σε 3,531 τόνους το 2017. Ωστόσο, παρατηρούνται έντονες διακυμάνσεις μεταξύ των ετών, καθώς ο όγκος των αλιευμάτων υπερβαίνει τους 5.000 τόνους το 2011, το 2013 και το 2016.

Διάγραμμα 15 – Εξέλιξη των αλιευμάτων χταποδιού στην Ισπανία (lwt)

Πηγή: FAO

Εμπόριο-εισαγωγές

Τα κατεψυγμένα προϊόντα αντιπροσωπεύουν το 97% της εισαγόμενης αξίας και το 95% της διατιθέμενης ποσότητας. Άλλα εισαγόμενα προϊόντα είναι τα φρέσκα/ νωπά / διατηρημένα σε απλή ψύξη χταπόδια (2% της εισαγόμενης αξίας και 3% του εισαγόμενου όγκου), καπνιστά / αποξηραμένα / αλατισμένα ή σε άλμη (0,5% της εισαγόμενης αξίας) ή παρασκευασμένα / διατηρημένα χταπόδια (0,1% της εισαγόμενης αξίας).

Πίνακας 11 – Ισπανικές εισαγωγές χταποδιού το 2018

	Όγκος (βάρους σε τόνους)	Όγκος(Ισοδύναμο ζώντος βάρους)	Αξία(1.000 EUR)
Ζωντανά / νωπά / σε απλή ψύξη	2.080	2.558	15.793
Κατεψυγμένα	55.941	71.605	647.065
Καπνιστά, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άλμη	601	769	3.586
Παρασκευασμένα/διατηρημένα	149	203	1.567
Σύνολο	58.770	75.134	668.012

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Οι συνολικές εισαγωγές αυξήθηκαν σημαντικά μεταξύ 2012 και 2018 (+71% σε όγκο). Αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση των κατεψυγμένων προϊόντων (+24,624 τόνοι μεταξύ 2012 και 2018), ενώ οι εισαγωγές νωπών προϊόντων μειώθηκαν (-1,152 τόνοι). Παρατηρείται επίσης αύξηση των καπνιστών, αποξηραμένων, αλατισμένων και σε άλμη προϊόντων (+101 τόνοι) και παρασκευασμένων/διατηρημένων χταποδιών (+124 τόνοι).

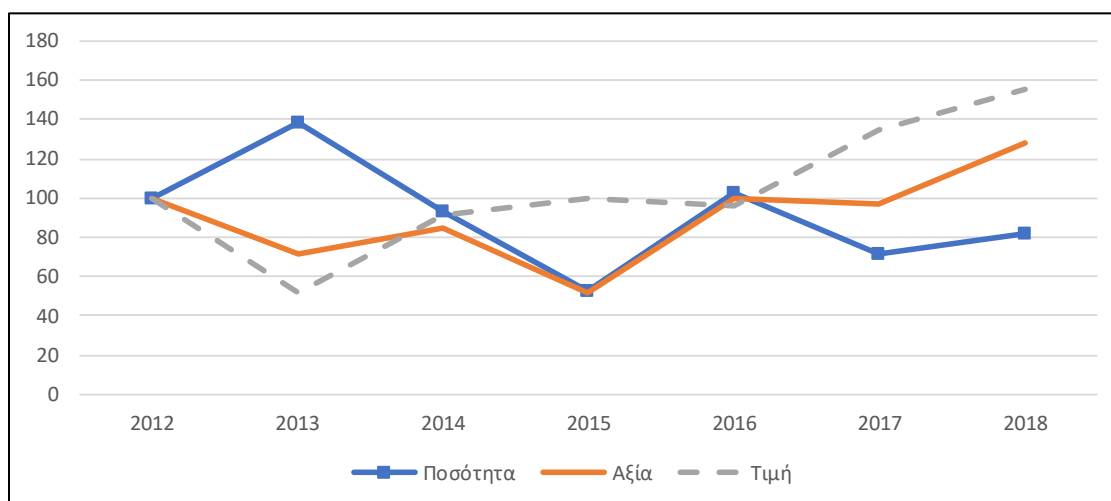
Πίνακας 12 – Ισπανικές εισαγωγές χταποδιού (τόνοι, βάρος προϊόντος)

Έτος	Ζωντανά / νωπά / υπό ψύξη	Κατεψυγμένα	Καπνιστά, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άλμη	Παρασκευασμένα/διατηρημένα	Σύνολο
2012	2.529	31.317	499	25	34.370
2013	3.499	41.283	544	38	45.365
2014	2.357	44.041	539	61	46.998
2015	1.324	55.072	478	29	56.903
2016	2.608	52.118	505	37	55.268
2017	1.814	55.688	721	166	58.388
2018	2.080	55.941	601	149	58.770

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Παρατηρείται αύξηση της τιμής εισαγωγής για τα νωπά προϊόντα από το 2012 (+55%, από 4,89 EUR / kg έως 7,59 EUR / kg), ενώ ο όγκος μειώθηκε κατά 18%. Η αξία των εισαγωγών αυξήθηκε κατά 28%.

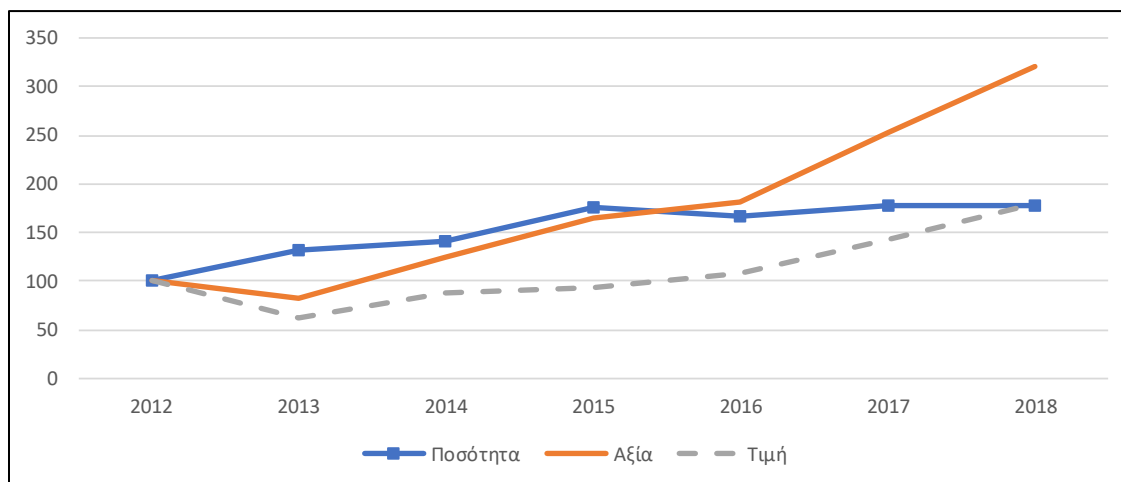
Διάγραμμα 16 – Εξέλιξη του δείκτη ισπανικών εισαγωγών νωπού χταποδιού (βάση 100=2012)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Η αξία των εισαγωγών κατεψυγμένου χταποδιού ήταν τρεις φορές υψηλότερη το 2018 σε σύγκριση με το 2012 (647 εκατ. ευρώ το 2018 έναντι 201 εκατ. ευρώ το 2012). Αυτό σχετίζεται με τη σημαντική αύξηση της ποσότητας (+79%, 55,941 τόνοι το 2018 έναντι 31,317 τόνων το 2012) και της τιμής (+80%, 11,57 ευρώ/κιλό το 2018 έναντι 6,42 ευρώ/κιλό το 2012).

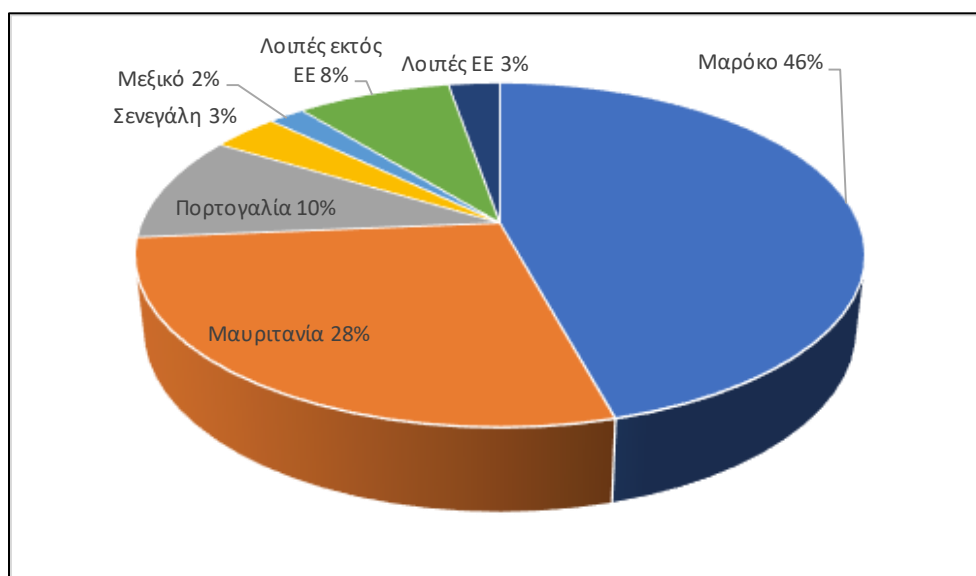
Πίνακας 17 – Εξέλιξη δείκτη ισπανικών εισαγωγών για κατεψυγμένο χταπόδι (βάση 100 = 2012)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Οι κυριότερες χώρες προέλευση των εισαγωγών το 2018 ήταν το Μαρόκο και η Μαυριτανία, αντιπροσωπεύοντας το 74% της εισαγόμενης αξίας και το 60% της εισαγόμενης ποσότητας. Άλλες πηγές προέλευσης ήταν η Πορτογαλία (10% της αξίας) και η Σενεγάλη (4%). Οι λοιπές χώρες αφορούν τόσο σε χώρες της ΕΕ (3% της αξίας) όσο και σε χώρες εκτός ΕΕ (8%).

Διάγραμμα 18 – Κατανομή της αξίας εισαγωγών στην Ισπανία βάση χώρας προέλευσης (2018)

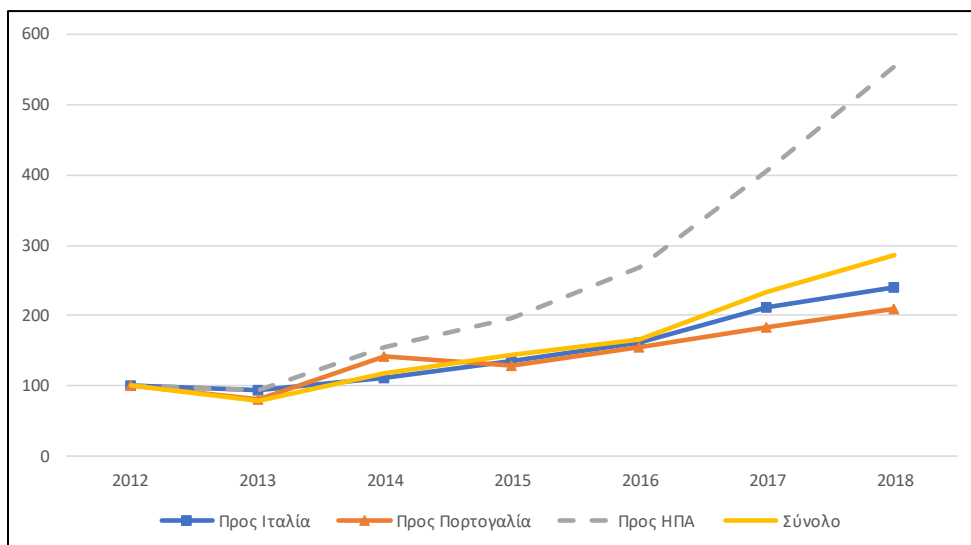
Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Εμπόριο-εξαγωγές

Οι ισπανικές εξαγωγές χταποδιού ανήλθαν στα 401 εκατ. ευρώ το 2018, δύο φορές υψηλότερες από το 2012 (+130%). Τα κατεψυγμένα προϊόντα αντιπροσώπευαν το 80% της εξαγόμενης αξίας και άλλες καταστάσεις συντήρησης (νωπά, παρασκευασμένα / διατηρημένα και μη καθορισμένα) αντιπροσώπευαν το καθένα μεταξύ 6% και 8% της αξίας των εξαγωγών.

Κύριοι προορισμοί εξαγωγών είναι η Ιταλία, η Πορτογαλία και οι Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτές οι τρεις χώρες αποτέλεσαν το 74% των ισπανικών εξαγωγών χταποδιού σε όρους αξίας το 2018. Σε όρους αξίας παρατηρείται σημαντική αύξηση των εξαγωγών προς αυτούς τους προορισμούς (ιδίως προς τις Ηνωμένες Πολιτείες) μεταξύ του 2012 και του 2018: +140% προς Ιταλία (+47% σε όγκο), +109% προς Πορτογαλία (+21% σε όγκο) και +455% προς Ηνωμένες Πολιτείες (+227% σε όγκο).

Διάγραμμα 19 – Εξέλιξη του δείκτη εξαγωγών χταποδιού από την Ισπανία μεταξύ 2012 και 2018 (βάση 100=2012)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

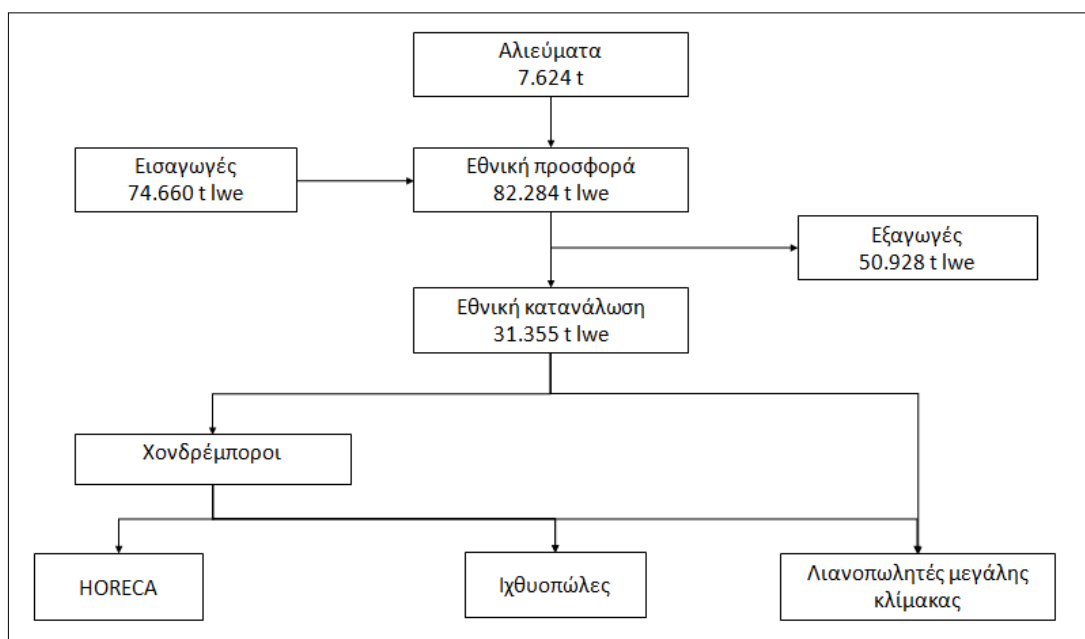
Φαινόμενη κατανάλωση

Η εγχώρια προσφορά χταποδιού στην Ισπανία ήταν 82,284 τόνοι το 2017, 9% προέρχονταν από εγχώρια αλιεύματα (7,624 τόνοι lwe) και 91% από εισαγωγές (74,660 τόνοι lwe). Οι εξαγωγές ανήλθαν σε 50,928 τόνους, αντιπροσωπεύοντας το 62% της συνολικής εγχώριας προσφοράς. Το φρέσκο χταπόδι αντιστοιχούσε στο 14% της εγχώριας προσφοράς.

Η εγχώρια φαινόμενη κατανάλωση εκτιμήθηκε σε 31,355 τόνους το 2017.

Στην Ισπανία υπάρχουν διάφορα κανάλια κατανάλωσης: HORECA, ειδικευμένοι λιανοπωλητές/ιχθυοπώλες και μεγάλοι λιανοπωλητές.

Διάγραμμα 20 – Αλυσίδα εφοδιασμού φρέσκου χταποδιού στην Ισπανία (στοιχεία 2017)

Πηγές: επεξεργασία EUMOFA βάσει των δεδομένων από FAO για τα αλιεύματα και Comext data για το εμπόριο

4.2 Χαρακτηριστικά της Ισπανικής αγοράς και καταναλωτικά πρότυπα

Το χταπόδι είναι ένα πολύ σημαντικό προϊόν για τον αλιευτικό τομέα της Ισπανίας. Η ετήσια φαινόμενη κατανάλωση ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 30.000 τόνους (lwe), ενώ τα εγχώρια φρέσκα αλιεύματα αντιπροσωπεύουν περίπου 20%. Το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας κατανάλωσης χταποδιού στην Ισπανία καλύπτεται μέσω εισαγωγών. Σύμφωνα με τους εμπλεκόμενους του κλάδου, μόνο ένα περιορισμένο μέρος των ισπανικών αλιευμάτων εξάγεται (μεγαλύτερα μεγέθη και εξειδικευμένες αγορές)⁶.

Η Ισπανική αγορά χταποδιού κατηγοριοποιείται βάσει δύο κύριων κριτηρίων :

- **Μέγεθος:** Στην Ισπανία το ελάχιστο μέγεθος των εθνικών αλιευμάτων είναι 1 κιλό. Τα μικρότερα εισαγόμενα χταπόδια (κάτω του 1 κιλού) επανεξάγονται σε λιγότερο απαιτητικές αγορές από άποψη ποιότητας. Ωστόσο, ένα μέρος των μικρών χταποδιών καλής ποιότητας εξάγεται στην Ιαπωνία. Τα μεγαλύτερα χταπόδια παραμένουν στην Ισπανία (άνω των 1,5-2 κιλά), με στόχο τον εφοδιασμό της ισπανικής εγχώριας αγοράς. Το φρέσκο χταπόδι που αλιεύεται από τον ισπανικό παράκτιο στόλο και πωλείται σε ισπανικούς πλειστηριασμούς (κυρίως χταπόδι μεταξύ 1 και 2 κιλών) κατευθύνεται στη προμήθεια τοπικών φρέσκων αγορών και εστιατορίων. Πάνω από τα 2 κιλά, η τιμή του φρέσκου χταποδιού είναι τόσο υψηλή (20,00-30,00 ευρώ/κιλό) με συνέπεια να καταψύχεται και να διατίθεται για εξαγωγές / αγορές υψηλής ποιότητας.
- **Προέλευση:** Το μεγαλύτερο μέρος της ποσότητας που εισέρχεται στην αγορά αφορά σε κατεψυγμένα/ολόκληρα προϊόντα τα οποία προέρχονται από την Dakhla/Μαρόκο (βιομηχανικός στόλος, περισσότερα από 100 σκάφη: μεταφορά σε κατάσταση κατάψυξης) και τη Μαυριτανία (παραδοσιακός στόλος, πολύ λίγα βιομηχανικά σκάφη). Μικρές ποσότητες προέρχονται επίσης από το Βόρειο Μαρόκο (Μεσόγειος) που παρέχει φρέσκα προϊόντα στην ισπανική αγορά. Το μαροκινό χταπόδι θεωρείται το καλύτερο προϊόν σε όρους ποιότητας, απόδοση της σάρκας και ποσοστού απορρόφησης άλμης. Κατά συνέπεια, προϊόντα από άλλες πηγές όπως η Ταϊλάνδη, η Κίνα, κλπ., καταγράφουν χαμηλότερες τιμές.

Με την απότομη αύξηση της τιμής το 2018, τα εστιατόρια αγόραζαν περισσότερα κατεψυγμένα/προμαγειρεμένα πλοκάμια, καθώς δεν μένουν ανεκμετάλλευτα μέρη του προϊόντος, γεγονός το οποίο κάνει τη συγκεκριμένη επιλογή πιο συμφέρουσα. Συνήθως, τα εστιατόρια προτιμούν το μαροκινό/μαυριτανικό χταπόδι, επειδή το γαλικικό θεωρείται πιο δύσκολο να μαγειρευτεί (σκληρότερο δέρμα και μικρότερη απόδοση σάρκας) και επίσης επειδή είναι πιο ακριβό.

Το χταπόδι χαίρει μεγάλης εκτίμησης από τους Ισπανούς καταναλωτές, ιδίως στις παράκτιες περιοχές (πρώτα στη Γαλικία και την Καταλονία και σε μικρότερο βαθμό στην Ανδαλουσία). Στη Γαλικία, είναι σύνθηρες να υπάρχει πιάτο με χταπόδι σε πολλά νοικοκυριά σε εβδομαδιαία βάση (όπως το Pulpo a la Gallego για παράδειγμα). Το χταπόδι σερβίρεται συχνά σε κομμάτια που έχουν ψηθεί σε ελαιόλαδο, με σκόνη πάπρικας.

Το χταπόδι πωλείται σε διάφορες μορφές, όπως:

- Φρέσκο ολόκληρο
- Ολόκληρο κατεψυγμένο,
- Διατηρημένο σε απλή ψύξη και τεμαχισμένο

⁶ Η αλιεία του Ατλαντικού στα ύδατα της Αστούριας στη βορειοδυτική Ισπανία αποτελείται από τέσσερις ισπανικές ενώσεις αλιέων ("cofradías") που αλιεύουν με στόλο 27 σκαφών, χρησιμοποιώντας τεχνητές παγίδες για την αλίευση κοινών χταποδιών.

Εφαρμόζεται ελάχιστο βάρος αλιείας χταποδιών 1 κιλού. Η αλιεία του Ατλαντικού στα ύδατα της Αστούριας στη βορειοδυτική Ισπανία ήταν η πρώτη περιοχή αλιείας που πιστοποιήθηκε από την MSC. Οι μικρές ποσότητες του πιστοποιημένου χταποδιού από την MSC της Αστούριας (15 τόνοι/έτος) εξάγονται απευθείας μέσω εμπόρων σε αγορές όπου η ζήτηση για προϊόντα αλιείας με οικολογικό σήμα είναι υψηλή (Βόρεια Ευρώπη, ΗΠΑ και Ελβετία). Η πριμοδότηση συνήθως φθάνει το +20-25%

- Προμαγειρεμένα (ολόκληρα ή μόνο τα πόδια) διάφορα είδη μεταποιημένων προϊόντων προστιθέμενης αξίας (μαριναρισμένα, σε λάδι, σε άλμη ή με σκόρδο, κονσερβοποιημένο κ.λπ.).

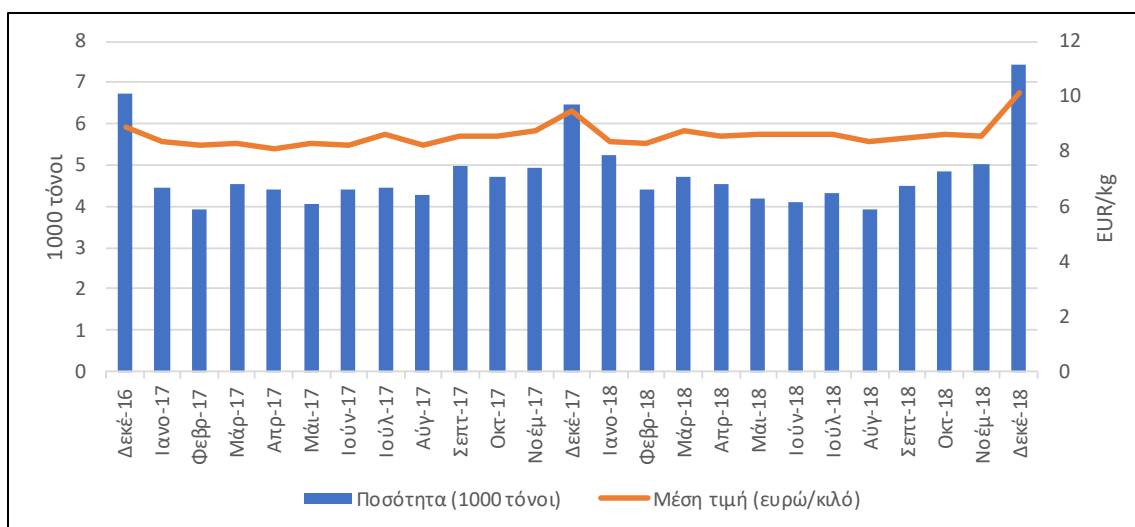
Οι συσκευασίες στη χονδρική περιλαμβάνουν τεμαχισμένα κατεψυγμένα προϊόντα ή ατομικές συσκευασίες ταχείας κατάψυξης (IQF) και μπορούν να παραδοθούν σε πολυσακίδες διαφορετικού βάρους (1, 2, 5, 10 ή 15 κιλά).

Στο στάδιο της λιανικής πώλησης, η συσκευασία εξαρτάται από τον τύπο του προϊόντος. Τα ακατέργαστα κατεψυγμένα προϊόντα συσκευάζονται κυρίως σε δίσκους από πολυστυρένιο ή σε πλαστικές σακούλες βάρους έως 1 κιλό. Το προμαγειρεμένο ή βρασμένο χταπόδι πωλείται συχνά σε σάκους κενού αέρος, ενώ τα περισσότερα προϊόντα προστιθέμενης αξίας πωλούνται σε μικρότερα χαρτοκιβώτια μέχρι 500 γραμμάρια⁷.

Ωστόσο, με τις ιδιαίτερα αυξανόμενες τιμές το 2018, οι τιμές των ιχθυοπωλών έφτασαν τα 15.00-20.00 ευρώ/κιλό, τιμή υψηλότερη από αυτή που οι τακτικοί καταναλωτές ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της κατανάλωσης από τα νοικοκυριά και αντίστοιχα την αύξηση από το κλάδο της εστίασης.

Όταν οι τιμές των χταποδιών φτάνουν σε υψηλά επίπεδα, αυτά μπορούν να υποκατασταθούν από άλλα είδη κεφαλόποδων, όπως τα καλαμάρια, τόσο στη λιανική όσο και στους τομείς υπηρεσιών τροφίμων. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2018, οι τιμές των χταποδιών ανήλθαν σε επίπεδα ρεκόρ. Η ζήτηση διατηρήθηκε, οι προμήθειες ήταν περιορισμένες και οι τιμές αυξήθηκαν. Οι τιμές αυξήθηκαν τόσο πολύ που η αντίσταση των αγοραστών άρχισε να αυξάνεται, και κατά τους τελευταίους μήνες του 2018, οι τιμές άρχισαν να πέφτουν, καθώς τα εστιατόρια μετακινήθηκαν σε φθηνότερα προϊόντα. Οι παρατηρητές στην αγορά συμφωνούν ότι η προθυμία των καταναλωτών να πληρώσουν έφτασε στο ανώτατο δυνατό όριο⁸. Στα στοιχεία της MAPA σχετικά με τη μηνιαία κατανάλωση – συγκεντρωτικά στοιχεία για καλαμάρια και χταπόδι- δεν καταγράφεται σημαντική μείωση των ποσοτήτων που καταναλώθηκαν το 2018 σε σύγκριση με το 2017 (57,240 τόνοι το 2018 έναντι 55,670 τόνων το 2017). Αυτό μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της αλλαγής των καταναλωτικών συνθηκών και της μετάβασης από τη κατανάλωση χταποδιού στη κατανάλωση προϊόντων καλαμαριών.

Διάγραμμα 21 - Κατανάλωση χταποδιού και καλαμαριού από τα Ισπανικά νοικοκυριά(όγκος σε 1000 τόνους και τιμή σε ευρώ/kg)

Πηγή: MAPA⁹

⁷ Πηγή: <https://www.cbi.eu/market-information/fish-seafood/octopus>

⁸ Πηγή: <http://www.fao.org/in-action/globefish/market-reports/resource-detail/en/c/1189928/>

⁹Πηγή : https://www.mapa.gob.es/images/es/20190807_informedeconsumo2018pdf_tcm30-512256.pdf

4.3 Μετάδοση των μεταβολών στις τιμές κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού της Ισπανίας

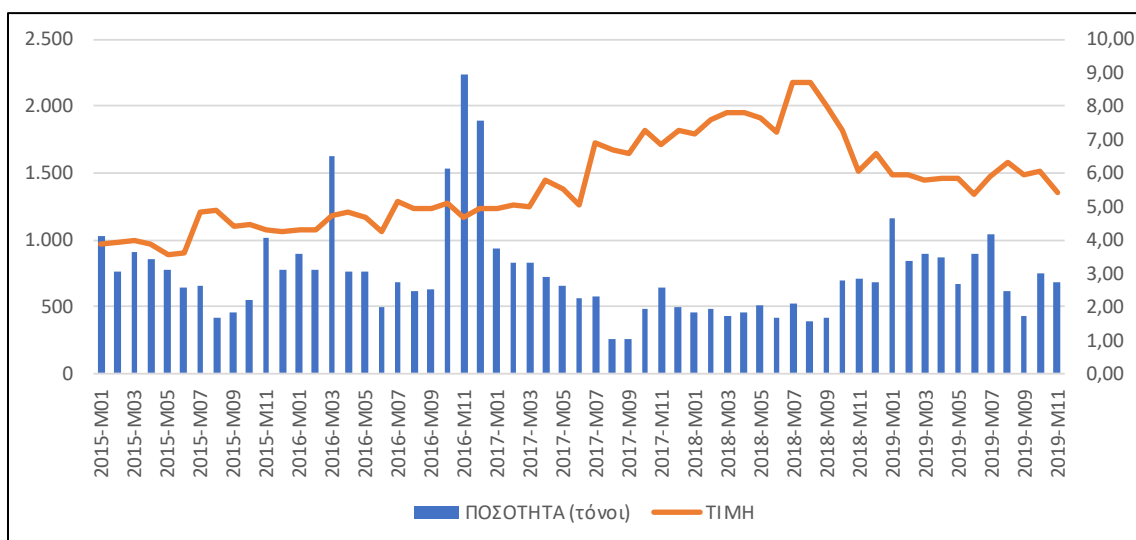
4.3.1 Τιμές πρώτης πώλησης

Οι τιμές πρώτης πώλησης χταποδιού στην Ισπανία είναι διαθέσιμες στη βάση δεδομένων EUMOFA από το 2015, όπως συλλέγονται από την MAPA.

Οι τιμές έφθασαν στο μέγιστο επίπεδο κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ενός έτους (Σεπτέμβριος 2017 έως Οκτώβριος 2018) άνω των 8,00 ευρώ/κιλό (υψηλότερη τιμή τον Ιούλιο του 2018: 8,74 ευρώ/κιλό). Το γεγονός αυτό ήταν το αποτέλεσμα της περιορισμένης προσφοράς, κυρίως λόγω των χαμηλότερων ποσοτήτων αλιευμάτων από το Μαρόκο¹⁰, σε συνδυασμό με τα μειωμένα εγχώρια αλιεύματα και την υψηλή ζήτηση. Η τιμή μειώθηκε το 2019, φτάνοντας σε επίπεδα άνω των 6,00 ευρώ/κιλό σχεδόν κάθε μήνα (με εξαίρεση τον Ιούνιο και τον Νοέμβριο του 2019, σε 5,51 ευρώ/κιλό και 5,43 ευρώ/κιλό αντίστοιχα, το ανώτατο όριο ήταν 6,68 ευρώ/κιλό τον Αύγουστο του 2019).

Το επίπεδο τιμών το 2019 ήταν υψηλότερο από τη περίοδο 2015-2016, όπου κυμάνθηκε μεταξύ 4,63 ευρώ/κιλό και 5,91 ευρώ/κιλό

Διάγραμμα 22 – Μηνιαία τιμή πρώτης πώλησης φρέσκου χταποδιού στην Ισπανία (ευρώ/κιλό)

Πηγή: EUMOFA

Ωστόσο, μεταξύ της Γαλικίας και της Ανδαλουσίας υπάρχουν έντονες διαφορές στις τιμές (που σχετίζονται με την ποιότητα και το μέγεθος του χταποδιού), με αποτέλεσμα το χταπόδι της Γαλικίας να φτάνει σε υψηλότερες τιμές.

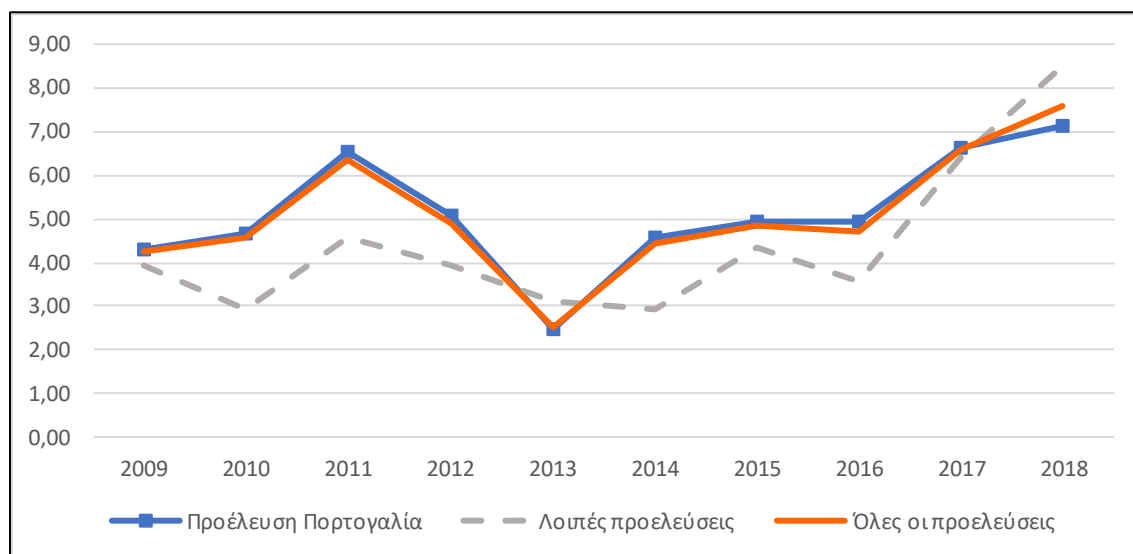
¹⁰ Πηγή : <http://www.fao.org/in-action/globefish/market-reports/resource-detail/en/c/1156015/>

4.3.2 Τιμές εισαγωγής

Φρέσκο χταπόδι

Η Πορτογαλία είναι ο κύριος προμηθευτής φρέσκου χταποδιού στην Ισπανία, καθώς αντιπροσώπευε πάνω από το 80% του όγκου που εισάγονταν μέχρι το 2016, ποσοστό που μειώθηκε στο 66% το 2018. Η τιμή εισαγωγής του φρέσκου χταποδιού αυξήθηκε κατά την περίοδο αυτή από 4,25 ευρώ/κιλό το 2009 (4,28 ευρώ/κιλό για το χταπόδι από την Πορτογαλία) σε 7,59 ευρώ/κιλό το 2018 (7,12 ευρώ/κιλό από τη Πορτογαλία και 8,51 ευρώ/κιλό για το χταπόδι από άλλες περιοχές). Παρατηρείται μία πτώση της τιμής το 2013 σε 2,51 ευρώ/κιλό (2,45 ευρώ/κιλό από την Πορτογαλία και 3,11 ευρώ/κιλό για χταπόδια από άλλες περιοχές)

Διάγραμμα 23 – Τιμές εισαγωγής φρέσκου χταποδιού στην Ισπανία (ευρώ/κιλό)

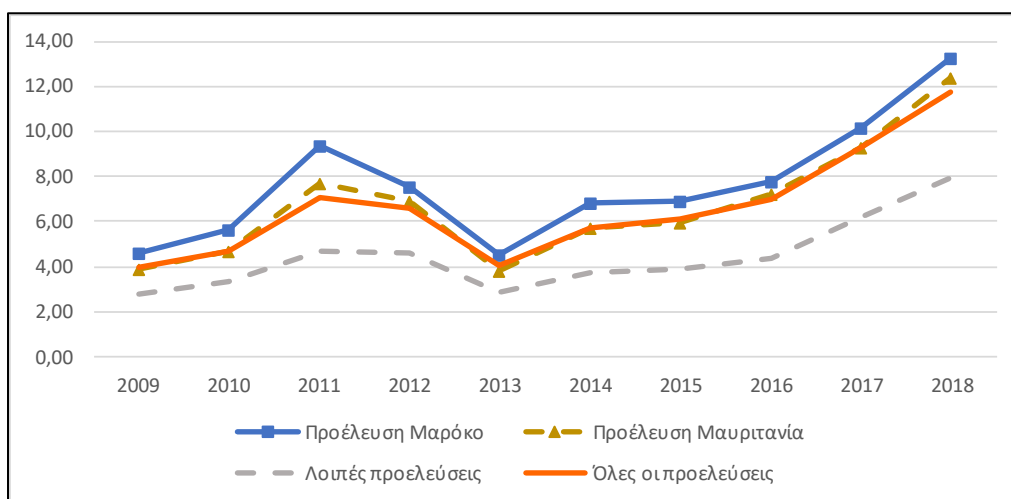

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Κατεψυγμένο χταπόδι

Η τιμή εισαγωγής κατεψυγμένου χταποδιού ακολούθησε παρόμοια τάση: μεγάλη αύξηση (+199%, 3,94 ευρώ/κιλό το 2009 έναντι 11,76 ευρώ/κιλό το 2018), εκτός από μία μείωση που σημειώθηκε το 2013 (4,06 ευρώ/κιλό). Οι κύριες περιοχές προέλευσης είναι το Μαρόκο (13,24 ευρώ/κιλό το 2018) και η Μαυριτανία (12,37 ευρώ/κιλό). Η τιμή του κατεψυγμένου χταποδιού από άλλες περιοχές ήταν πολύ χαμηλότερη, με μέσο όρο τιμής 7,95 ευρώ/κιλό. Σημαντική αύξηση των τιμών του χταποδιού από τις προαναφερόμενες χώρες σημειώθηκε (+215% για τη Μαυριτανία και +186% για το Μαρόκο), λόγω της μείωσης της προσφοράς και της αυξανόμενης ζήτησης στην παγκόσμια αγορά.

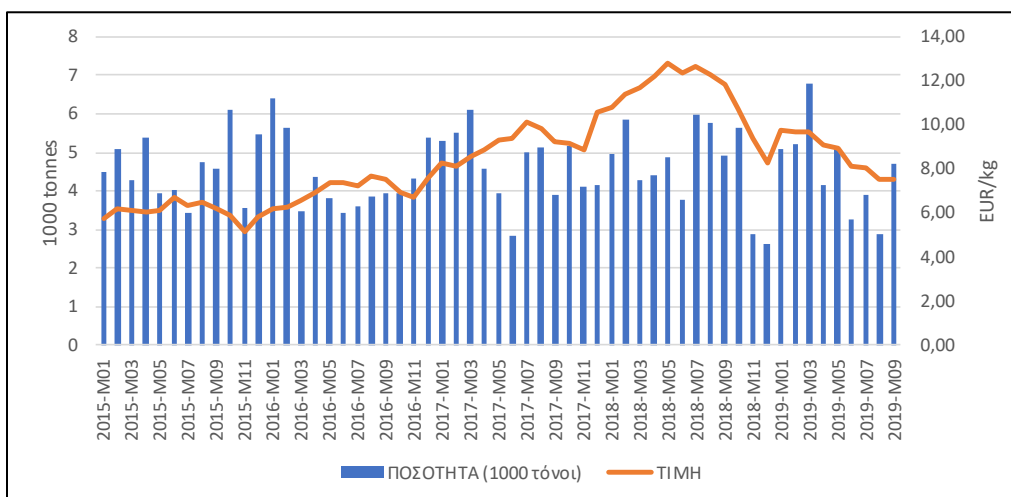
Διάγραμμα 24 – Τιμές εισαγωγής κατεψυγμένου χταποδιού στην Ισπανία (ευρώ/κιλό)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Στα τέλη του 2018 και κατά τη διάρκεια του 2019, οι τιμές έπεσαν κάτω από 5,00 ευρώ/κιλό, εξαιτίας του γεγονότος ότι οι ισπανικές εταιρείες που ειδικεύονται σε αυτά τα προϊόντα είχαν αδιάθετα αποθέματα, με αποτέλεσμα τη μείωση της ζήτησης. Ωστόσο, οι τιμές των εισαγωγών από το Μαρόκο μειώθηκαν, αλλά εξακολουθούσαν να είναι κατά μέσο όρο 10,05 ευρώ/κιλό, κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2019¹¹.

Διάγραμμα 25 - Τιμές εισαγωγής ολόκληρου κατεψυγμένου χταποδιού στην Ισπανία (ευρώ/κιλό)

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

¹¹ Πηγή : <https://www.undercurrentnews.com/2019/10/07/octopus-prices-continue-to-dive-on-slow-spanish-purchasing/>

4.3.3 Τιμές χονδρικής

Η χονδρική αγορά της Βαρκελώνης, Mercabarna παρέχει στοιχεία των τιμών για τα προϊόντα χταποδιού. Η εξέλιξη των μέσων τιμών του κατεψυγμένου χταποδιού σε επίπεδο χονδρικής πώλησης ακολούθησε την εξέλιξη των τιμών εισαγωγής, με απότομη αύξηση στις αρχές του 2018 και σημαντική πτώση στα τέλη του 2018 και το 2019.

Ωστόσο, η ανάλυση της εξέλιξης των τιμών δεν είναι εύκολη, καθώς δεν λαμβάνει υπόψη τα σημαντικά αποθέματα κατεψυγμένων προϊόντων από ισπανούς εμπόρους και μεταποιητές. Αυτό σημαίνει ότι μια μείωση των εκφορτώσεων στις κύριες προμηθεύτριες χώρες, όπως το Μαρόκο ή η Μαυριτανία, δεν μπορεί να επηρεάσει άμεσα τις τιμές στην αγορά της Ισπανίας λόγω των κατεψυγμένων αποθεμάτων που εξισορροπούν τις διακυμάνσεις των τιμών. Ο παρακάτω πίνακας παρέχει τις πιο συχνές τιμές που παρατηρήθηκαν στη Mercabarna.

Πίνακας 13 – Συχνότερες τιμές χονδρικής πώλησης χταποδιού στην αγορά Mercabarna (ευρώ/κιλό)

Διατήρηση	Προϊόν	2017	2018	2019
Κατεψυγμένο	Pulpo tipo gallego	13,91	17,61	12,93
Κατεψυγμένο	Pulpo thailandes	3,98	4,56	4,60
Φρέσκο	Μαγειρεμένο	21,54	26,65	23,95
Φρέσκο	Ολόκληρο χταπόδι	4,92	4,89	4,54
Φρέσκο	Χταπόδι αποψυγμένο	6,12	5,84	5,68

Πηγή: Mercabarna

4.3.4 Τιμές λιανικής

Για τα προϊόντα χταποδιού που πωλούνται στο λιανικό εμπόριο στην Ισπανία, υπάρχει ένα ευρύ φάσμα τιμών ανάλογα με την τελική παρουσίαση, προετοιμασία, μέγεθος, προέλευση και τα αλιευτικά εργαλεία. Η τιμή κατεψυγμένου ακατέργαστου χταποδιού κυμαίνεται κατά μέσο όρο μεταξύ 12,00 και 15,00 ευρώ/κιλό, ενώ το προμαγειρεμένο ολόκληρο χταπόδι σε απλή ψύξη πλησιάζει τα 30,00 ευρώ/κιλό. Ο παρακάτω πίνακας παρέχει παραδείγματα τιμών λιανικής για διάφορα προϊόντα χταποδιού που πωλήθηκαν στην Ισπανία το 2016 και το 2018.

Πίνακας 14 – Παραδείγματα τιμών λιανικής πώλησης χταποδιού στην Ισπανία (ευρώ/κιλό)

Προϊόν	2016	2018
Κατεψυγμένο χταπόδι	10,95	10,95
Ολόκληρο ακατέργαστο χταπόδι	8,99 - 11,06	11,06 - 13,99
Ολόκληρο μαγειρεμένο	22,95	22,95
Τεμαχισμένο χταπόδι, συσκευασμένο σε χάρτινη συσκευασία	27,96	26,52

Πηγή: Globally Cool, 2018¹²

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει τις τιμές λιανικής που συλλέχθηκαν σε δύο διαφορετικές υπεραγορές στην Ισπανία τον Μάιο του 2019. Τα κονσερβοποιημένα και παρασκευασμένα προϊόντα δεν αναφέρονται.

¹² Πηγή : <https://www.cbi.eu/market-information/fish-seafood/octopus>

Πίνακας 15 – Τιμές που παρατηρήθηκαν σε ισπανικές υπεραγορές (ευρώ/κιλό) Μάιος, 2019

Προϊόν	Eroski (mid class)	El Corte Inglés (mid-high class)
Ολόκληρο κατεψυγμένο χταπόδι	15,00	8,50 – 18,50
Ολόκληρο νωπό χταπόδι	12,00	μη διαθέσιμος
Ολόκληρο μαγειρεμένο χταπόδι (κατεψυγμένο)	20,00 - 30,00	25,00 - 35,00

Πηγή: EUMOFA έρευνα στη Σαραγόσα, Μάιος 2019.

4.3.5 Μετάδοση τιμών

Το παρόν τμήμα επικεντρώνεται στην αλυσίδα εφοδιασμού:

- του μεσαίου μεγέθους χταπόδι ([1-1,5 κιλό] το οποίο εκφορτώνεται νωπό στην Ισπανία και πωλείται κατεψυγμένο στις Ισπανικές υπεραγορές.
- χταπόδι μεσαίου μαγειρέματος, που εισάγεται από το Μαρόκο και πωλείται σε ψυγείο σε ισπανικά σούπερ μάρκετ.

Οι αναλύσεις βασίζονται σε ποιοτικές συνεντεύξεις με τα εμπλεκόμενα μέρη της αλυσίδας εφοδιασμού, στη συλλογή δεδομένων για τις τιμές κατά μήκος των αλυσίδων εφοδιασμού και στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας.

Τα περιθώρια στην αλυσίδα αξίας ποικίλλουν σημαντικά, μεταξύ προϊόντων χαμηλής και υψηλής ποιότητας. Για τα προϊόντα χαμηλής ποιότητας, τα περιθώρια μπορούν να είναι έως και 5% για τον μεταποιητή/έμπορο, και περιθώριο λιανικής έως 10%. Για τα προϊόντα υψηλής ποιότητας, τα περιθώρια αυτά διαμορφώνονται στο 20-25% για τους αλιείς και τους μεταποιητές και στο 100% για τους εισαγωγείς και τους εμπόρους λιανικής¹³.

Κατεψυγμένο Ισπανικό Χταπόδι

Η ανάλυση αφορά στο φρέσκο χταπόδι που εκφορτώνεται στην Ισπανία και πωλείται κατεψυγμένο στη λιανική των Ισπανικών υπεραγορών. Τα διάφορα στάδια πριν από τη λιανική πώληση περιλαμβάνουν τη πρώτη πώληση στην οποία μετέχει ένας χονδρέμπορος/μεταποιητής στην αλιευτική περιοχή (Γαλικία), και την απευθείας πώληση στην πλατφόρμα του λιανοπωλητή.

Για τα χταπόδια που εκφορτώνονται στην Ισπανία, η μέση τιμή για τον καταναλωτή (κατεψυγμένα) είναι περίπου διπλάσια της πρώτης τιμής πώλησης. Το κόστος και τα περιθώρια από το στάδιο της χονδρικής πώλησης/μεταποίησης αντιπροσωπεύουν το 40-42% της τιμής πρώτης πώλησης. Στην παρούσα ανάλυση, ο μεταποιητής είναι έμπορος/χονδρέμπορος που πραγματοποιεί εργασίες χονδρικής πώλησης, απόψυξης και εκσπλαχνισμού. Οι απώλειες προϊόντος λόγω τήξης εκτιμάται στο 5%. Αντίστοιχα, οι απώλειες που οφείλονται στον εκσπλαχνισμό και το μαλάκωμα εκτιμάται ότι ανέρχονται στο 20% του βάρους του προϊόντος. Η διαδικασία μαγειρέματος προκαλεί απώλεια βάρους 30%.

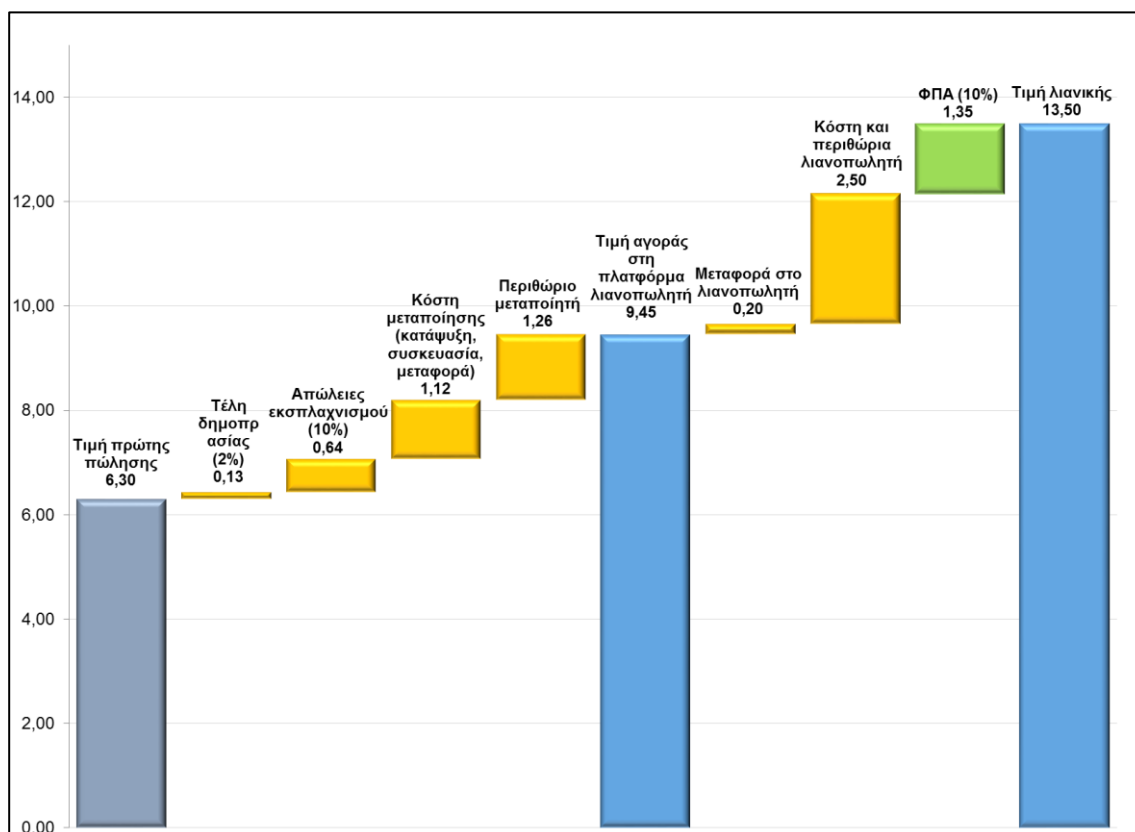
¹³ Πηγή : <https://www.cbi.eu/market-information/fish-seafood/octopus>

Πίνακας 16 – Κόστος και περιθώρια για κατεψυγμένα ισπανικά χταπόδια στο λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας το 2019 (ευρώ/κιλό)

	Μέσος (ευρώ/κιλό)	% τελικής τιμής
Τιμή πρώτης πώλησης	6,30	47%
Τέλη δημοπρασίας (2%)	0,13	1%
Απώλειες εκσπλαχνισμού (10%)	0,64	5%
Κόστη μεταποίησης (κατάψυξη, συσκευασία, μεταφορά)	1,12	8%
Περιθώριο μεταποίησης	1,26	9%
Τιμή αγοράς στη πλατφόρμα λιανοπωλητή	9,45	
Μεταφορά στο λιανοπωλητή	0,20	1%
Κόστη και περιθώρια λιανοπωλητή	2,50	19%
ΦΠΑ(10%)	1,35	10%
Τιμή λιανικής	13,50	100%

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Διάγραμμα 26 – Μετάδοση τιμών των χταποδιών που εκφορτώθηκαν φρέσκα στην Ισπανία και πωλήθηκαν κατεψυγμένα στο λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας στην Ισπανία (2018)

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Χταπόδια εισαγόμενα κατεψυγμένα, μαγειρεμένα και διατηρημένα σε απλή ψύξη

Η ανάλυση βασίζεται στο κατεψυγμένο χταπόδι που εισάγεται από το Μαρόκο, αποψύχεται, εκσπλαχνίζεται και μαγειρεύεται από χονδρέμπορο/μεταποιητή στην Ισπανία και πωλείται διατηρημένο σε απλή ψύξη μέσω λιανοπωλητή μεγάλης κλίμακας στην Ισπανία.

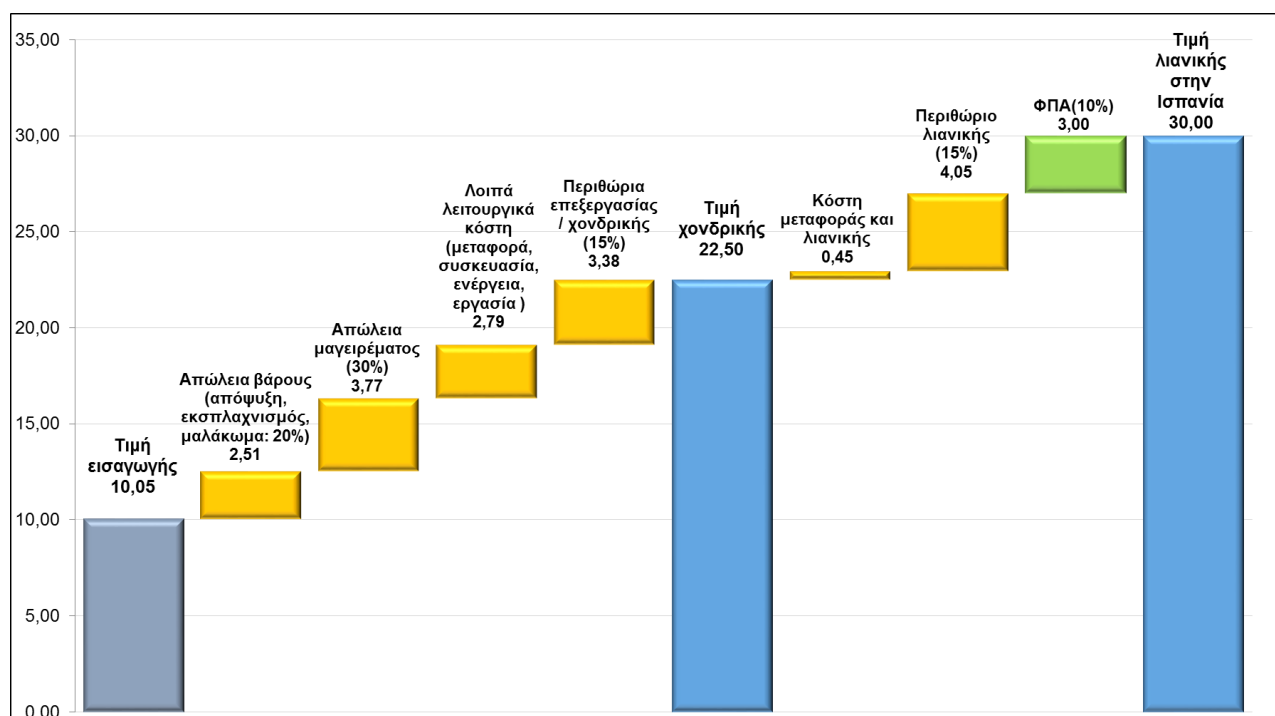
Πίνακας 17 – Κόστη και περιθώρια για μαγειρεμένα χταπόδια που πωλούνται διατηρημένα σε απλή ψύξη στο λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας στην Ισπανία (2019)

	Μέση τιμή (EUR/kg)	% τελικής τιμής
Τιμή εισαγωγής	10,05	34%
Απώλεια βάρους (απόψυξη, εκσπλαχνισμός, μαλάκωμα: 20%)	2,51	8%
Απώλεια μαγειρέματος (30%)	3,77	13%
Λοιπά λειτουργικά κόστη (μεταφορά, συσκευασία, ενέργεια, εργασία)	2,79	9%
Περιθώρια επεξεργασίας/ χονδρικής (15%)	3,38	11%
Τιμή χονδρικής	22,50	75%
Κόστη μεταφοράς και λιανικής	0,45	2%
Περιθώριο λιανικής (15%)	4,05	14%
ΦΠΑ(10%)	3,00	10%
Τιμή λιανικής στην Ισπανία	30,00	100%

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Λόγω της κατάστασης διατήρησης και παρουσίασης των μαγειρεμένων προϊόντων χταποδιού (ήδη συσκευασμένο και επισημασμένο προϊόν), το κόστος και τα περιθώρια που προκύπτουν στο στάδιο της διανομής αντιπροσωπεύουν μόλις το 20% της τιμής του μεταποιητή.

Διάγραμμα 27 – Μετάδοση των τιμών χταποδιών που εισάγονται στην Ισπανία από το Μαρόκο και πωλούνται μαγειρεμένα και διατηρημένα σε απλή ψύξη στη λιανική μεγάλης κλίμακας στην Ισπανία (ευρώ/κιλό, 2019)

Πηγή: έρευνα EUMOFA

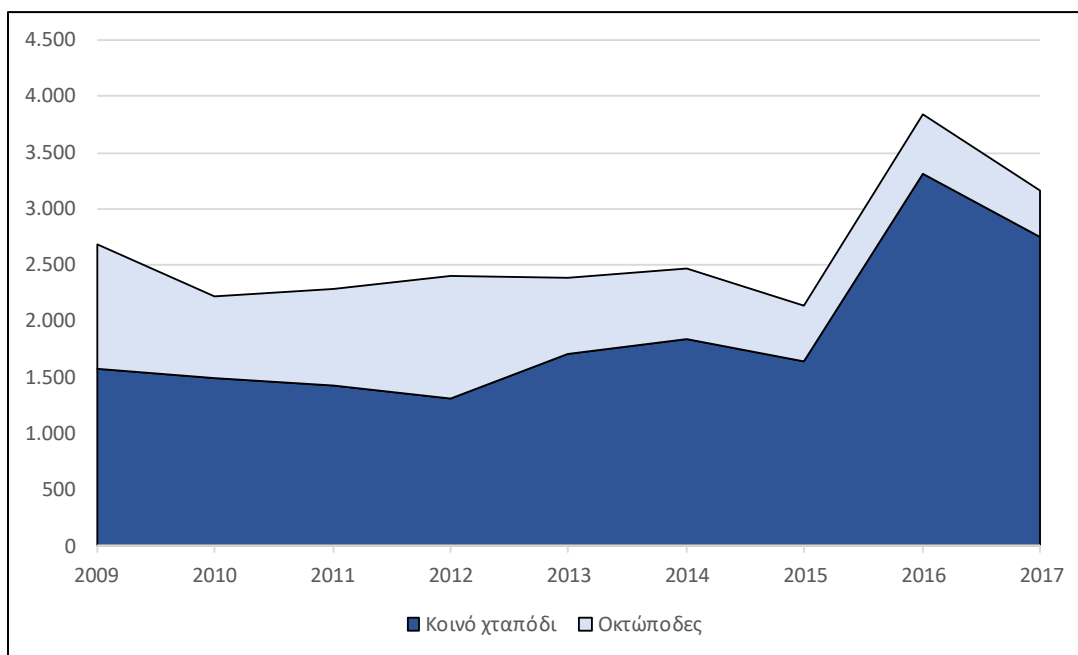
5 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

5.1 Διάρθρωση της εφοδιαστικής αλυσίδας φρέσκου χταποδιού στην Ελλάδα

Παραγωγή

Η ελληνική παραγωγή κοινού χταποδιού (*Octopus vulgaris*) αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια, από περίπου 1,500 τόνους ετησίως κατά την περίοδο 2009-2015 σε 2,741 τόνους το 2017. Εάν συμπεριλάβουμε τα λευκοχτάποδα (*horned octopus*) και μοσχοχτάποδα (*musky octopus*) (357 τόνοι το 2017), η παραγωγή χταποδιού υπερβαίνει τους 3.000 τόνους.

Διάγραμμα 28 – Εξέλιξη των αλιευμάτων χταποδιού στην Ελλάδα

Πηγή: FAO

Η παραγωγή βρίσκεται κυρίως στο βόρειο τμήμα της χώρας: Στρυμονικός Κόλπος και Κόλπος της Καβάλας, ακτές της Θάσου και της Θρακικής Θάλασσας (1,308 τόνοι κοινού χταποδιού το 2017) και του Θερμαϊκού Κόλπου και του Κόλπου της Χαλκιδικής (438 τόνοι.) Αυτές οι αλιευτικές περιοχές αντιπροσωπεύουν το 64% της συνολικής παραγωγής του κοινού χταποδιού.

Εισαγωγή-Εξαγωγή

Το 2018 η Ελλάδα εισήγαγε 44 εκατ. ευρώ προϊόντα χταποδιού και εξήγαγε λιγότερα από 9 εκατ. ευρώ. Στις εισαγωγές κυριαρχούν τα κατεψυγμένα χταπόδια, τα οποία αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 92% των συνολικών εισαγωγών χταποδιού τόσο σε όρους ποσότητας όσο και σε όρους αξίας.

Πίνακας 18 – Εισαγωγές χταποδιού στην Ελλάδα το 2018

Κατάσταση συντήρησης	Ποσότητα (τόνοι προϊόντος)	Ποσότητα (τόνοι ισοδύναμου ζώντος βαρους)	Αξία (1000 EUR)
Ζωντανά / νωπά / σε απλή ψύξη	112	138	399
Κατεψυγμένα	4.807	6.153	40.590
Καπνιστά, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άλμη	260	332	2.650
Παρασκευασμένα/διατηρημένα	35	48	401
Σύνολο	5.214	6.671	44.040

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Οι εισαγωγές φρέσκου χταποδιού είναι περιορισμένες, αντιστοιχώντας σε λιγότερο από το 1% της συνολικής αξίας των συνολικά εισαγόμενων χταποδιών. Τα τελευταία δύο χρόνια, σημείωσαν μια σημαντική αυξητική τάση, αλλά παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο.

Πίνακας 19 – Ελληνικές εισαγωγές νωπού χταποδιού (τόνοι, βάρος προϊόντος)

Έτος	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Όγκος (τόνοι)	8,0	1,9	12,2	20,1	13,4	66,7	112,1

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Το 2018 ο μεγαλύτερος προμηθευτής φρέσκου χταποδιού της Ελλάδας ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο (95 τόνοι), ακολουθούμενο από την Ισπανία (9 τόνοι). Το κατεψυγμένο χταπόδι αποτελεί το μεγαλύτερο τμήμα των εισαγωγών με περίπου 5.000 τόνους ετησίως. Οι εξαγωγές φρέσκου χταποδιού είναι αμελητέες (8 τόνοι το 2018).

Πίνακας 20 – Ελληνικές εισαγωγές κατεψυγμένου χταποδιού (τόνοι, βάρος προϊόντος)

Έτος	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Εισαγωγές (τόνοι)	5.037	5.864	5.666	5.390	5.727	4.806	4.807

Πηγή: στοιχεία Eurostat-COMEXT, επεξεργασία δεδομένων EUMOFA

Οι κύριοι προμηθευτές κατεψυγμένου χταποδιού είναι η Ινδονησία (1,729 τόνοι το 2018), η Ισπανία (698 τόνοι), η Ιταλία (400 τόνοι), η Μαυριτανία (348 τόνοι), το Μεξικό (340 τόνοι) και το Μαρόκο (270 τόνοι). Υπάρχουν ορισμένες εξαγωγές/επανεξαγωγές (850 τόνοι το 2018), που προορίζονται κυρίως στις γειτονικές χώρες (Ιταλία, Κύπρος) και τη Γερμανία

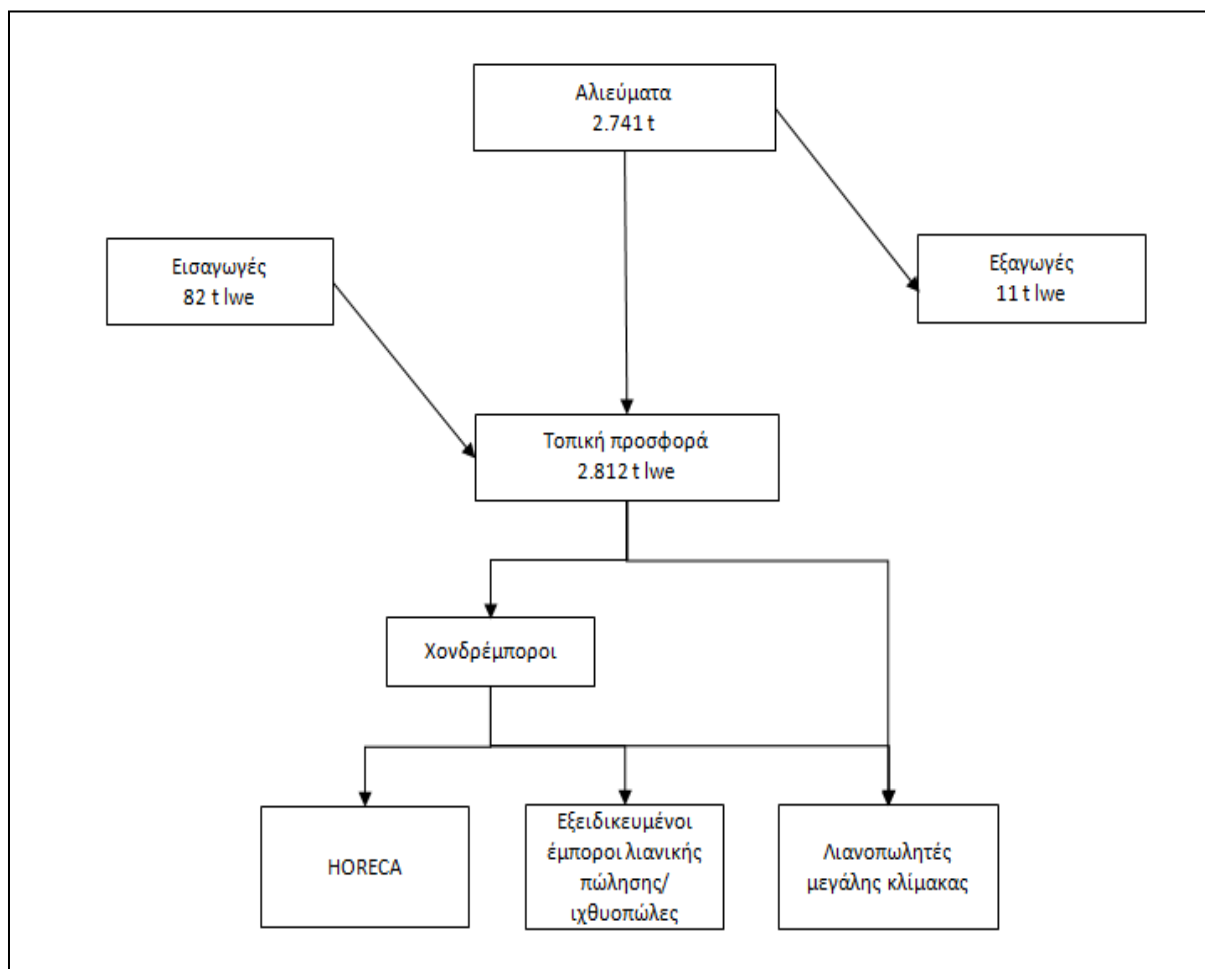
Φαινόμενη κατανάλωση

Η φαινόμενη κατανάλωση χταποδιού στην Ελληνική αγορά (συμπεριλαμβανομένων όλων των καταστάσεων διατήρησης) ανέρχεται σε περίπου 9.000 τόνους ισοδύναμου βάρους ζωντανών αλιευμάτων, εκ των οποίων 3,500 τόνοι αφορούν σε νωπά (σχεδόν 40%) και 5,400 τόνοι σε κατεψυγμένα (60%).

Τα τελευταία χρόνια, η αγορά φρέσκου χταποδιού αυξήθηκε λόγω της καλής ποιότητας των αλιευμάτων, ενώ η αγορά κατεψυγμένων προϊόντων, η οποία εξαρτάται πλήρως από τις εισαγωγές, παρουσίασε φθίνουσα τάση.

Το παρακάτω διάγραμμα εστιάζει στην αλυσίδα εφοδιασμού του κοινού χταποδιού (2,741 τόνοι αλιευμάτων το 2017, δηλαδή το 87% των συνολικών αλιευμάτων χταποδιού στην Ελλάδα).

Διάγραμμα 29 – Εφοδιαστική αλυσίδα φρέσκου χταποδιού στην Ελλάδα (στοιχεία από 2017)

Πηγές: επεξεργασία EUMOFA βάσει των δεδομένων από FAO για τα αλιεύματα και Comext data για το εμπόριο

5.2 Χαρακτηριστικά της ελληνικής αγοράς και καταναλωτικά πρότυπα

Το χταπόδι βρίσκεται σε όλες τις ακτές της Ελλάδας, αλλά ένας μικρός μόνο αριθμός εταιρειών είναι οργανωμένες και έχουν τη δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν στην αγορά. Αυτές είναι κυρίως εγκατεστημένες στα βόρεια της χώρας (Καβάλα, Θεσσαλονίκη, Αλεξανδρούπολη). Οι κυριότερες εταιρείες που εμπορεύονται χταπόδια είναι:

- ΑΦΕΝΤΟΥΛΗΣ (Καβάλα),
- ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ (Θεσσαλονίκη),
- ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ (Νέα Μηχανιώνα),
- GENFROCO (Ασπρόπυργος).

Ο ελληνικός στόλος ικανοποιεί το 30% περίπου της κατανάλωσης, ενώ το υπόλοιπο καλύπτεται μέσω εισαγωγών. Σύμφωνα με τους εμπλεκόμενους του κλάδου, ο Έλληνας καταναλωτής δεν κάνει διάκριση μεταξύ του κοινού χταποδιού (*Octopus vulgaris*) και άλλων ειδών όπως το μεξικάνικο χταπόδι (*Octopus maya*) ή το μεγάλο μπλε χταπόδι (*Octopus cyanea*), αλλά ενδιαφέρεται να έχει ένα εγχώριο προϊόν παρά ένα εισαγόμενο.

Η μεγαλύτερη ποσότητα φρέσκου χταποδιού πωλείται χύμα στους ειδικούς πάγκους των υπεραγορών και των ιχθυοπωλών ή σε ιχθυόσκαλες. Ωστόσο, οι πωλήσεις προσυσκευασμένου χταποδιού έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 21 – Βαθμονόμηση του χταποδιού στην Ελλάδα

Κατηγορία μεγέθους	κιλό/τεμάχιο
T1	+4 kg
T2	3-4 kg
T3	2-3 kg
T4	1,500 – 2 kg
T5	1,200 – 1,500 kg
T6	0,800 – 1,200 kg
T7	0,500 – 0,800 kg
T8	0,330 – 0,500 kg

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Το χταπόδι είναι αρκετά σύννηθες στην ελληνική κουζίνα και υπάρχουν πολλά πιάτα με βάση το χταπόδι. Μερικά από τα πιο δημοφιλή είναι το φρέσκο χταπόδι στη σχάρα, το χταπόδι με ζυμαρικά, καθώς και το ψητό ή μαριναρισμένο χταπόδι.

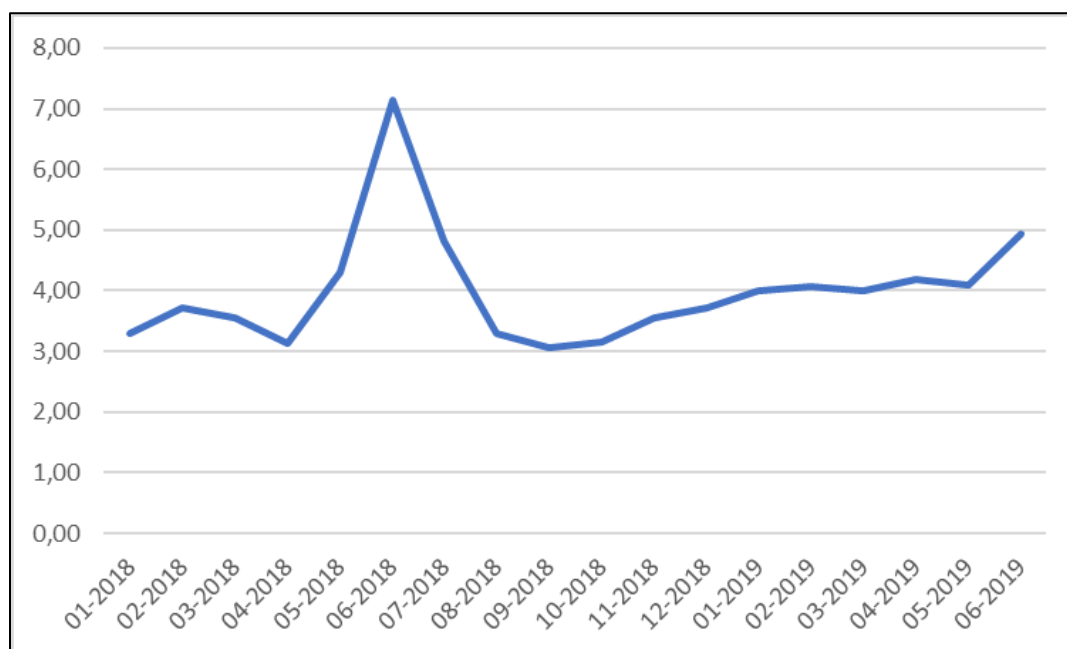
5.3 Μετάδοση των μεταβολών στις τιμές κατά μήκος της εφοδιαστικής αλυσίδας στην Ελλάδα

5.3.1 Τιμές πρώτης πώλησης

Οι τιμές πρώτης πώλησης των αλιευτικών προϊόντων στην Ελλάδα συλλέγονται από το Ελληνικό Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και διατίθενται στη βάση δεδομένων EUMOFA από τον Ιανουάριο του 2018. Κατά τη περίοδο αναφοράς οι τιμές παρουσίασαν ανοδική τάση.

Οι υψηλότερες μηνιαίες τιμές που καταγράφηκαν (7,13 ευρώ/κιλό τον Ιούνιο του 2018 και 4,94 ευρώ/κιλό τον Ιούνιο του 2019) αντιστοιχούν στις χαμηλότερες εκφορτωθείσες ποσότητες. Για τα δύο έτη υπό εξέταση, σχεδιάγραμμα 30, οι όγκοι εκφόρτωσης είναι πράγματι πολύ χαμηλοί τον Ιούνιο (8 τόνοι τον Ιούνιο του 2019 σε σύγκριση με τους 43 τόνους τον Μάιο και τους 8 τόνους τον Ιούνιο του 2018 σε σύγκριση με τους 36 τόνους τον Μάιο). Αυτή η ξαφνική πτώση των εκφορτώσεων εξηγεί την αύξηση των τιμών.

Διάγραμμα 30 – Τιμές πρώτης πώλησης φρέσκου χταποδιού στην Ελλάδα (ευρώ/κιλό)

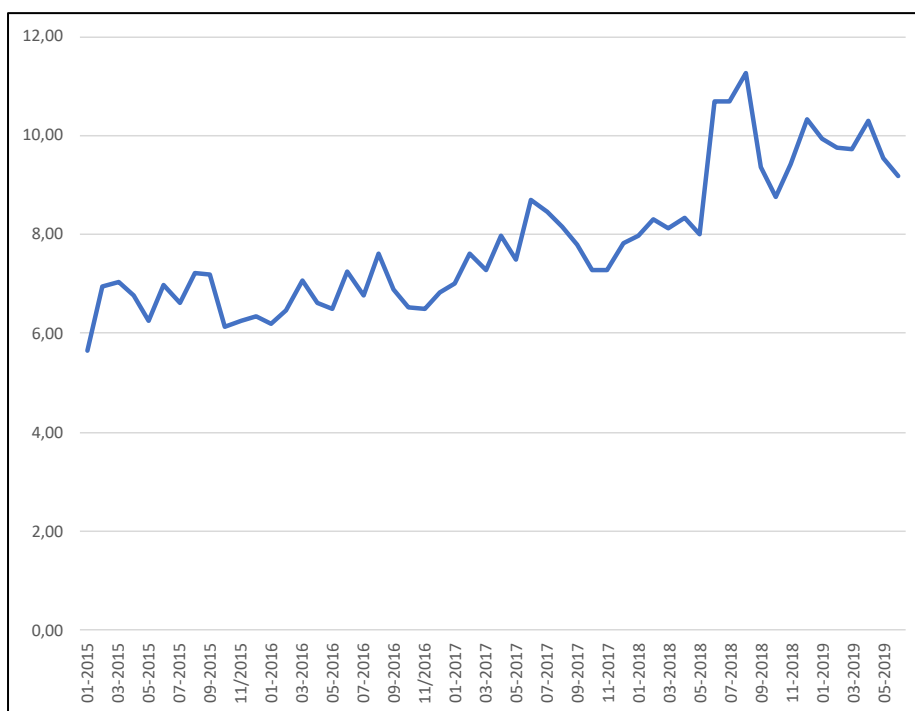

Πηγή: EUMOFA

5.3.2 Τιμές χονδρικής

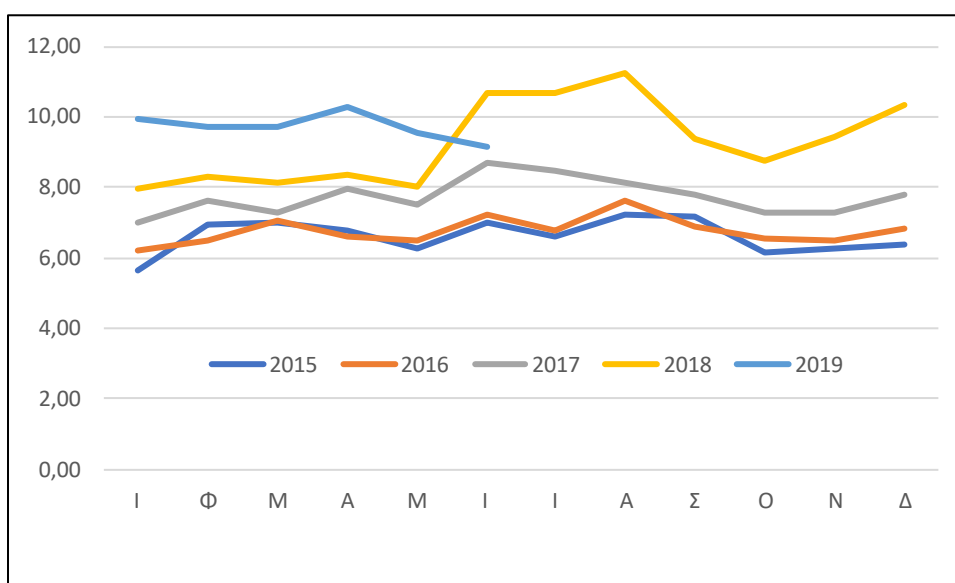
Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τις τιμές χονδρικής πώλησης φρέσκου χταποδιού στην αγορά του Πειραιά. Το 2016 οι τιμές ήταν παρόμοιες με εκείνες του 2015. Από το 2017 και μετά οι τιμές αυξάνονται σημαντικά: η μέση ετήσια τιμή αυξήθηκε από 6,78 ευρώ/κιλό το 2016 σε 7,73 ευρώ/κιλό το 2017 (+14,0% σε σχέση με το προηγούμενο έτος) και 8,99 ευρώ/κιλό το 2018 (+16,3%). Το πρώτο εξάμηνο του 2019, η τιμή αυξήθηκε με τον ίδιο ρυθμό (+15,3% κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018).

Διάγραμμα 31 – Τιμές χονδρικής φρέσκου χταποδιού στην Ελλάδα –Αγορά Πειραιά (ευρώ/κιλό)

Πηγή: EUMOFA

Διάγραμμα 32 – Μηνιαία εξέλιξη τιμών λιανικής φρέσκου χταποδιού σε ετήσια βάση-Αγορά Πειραιά (ευρώ/κιλό)

Πηγή: EUMOFA

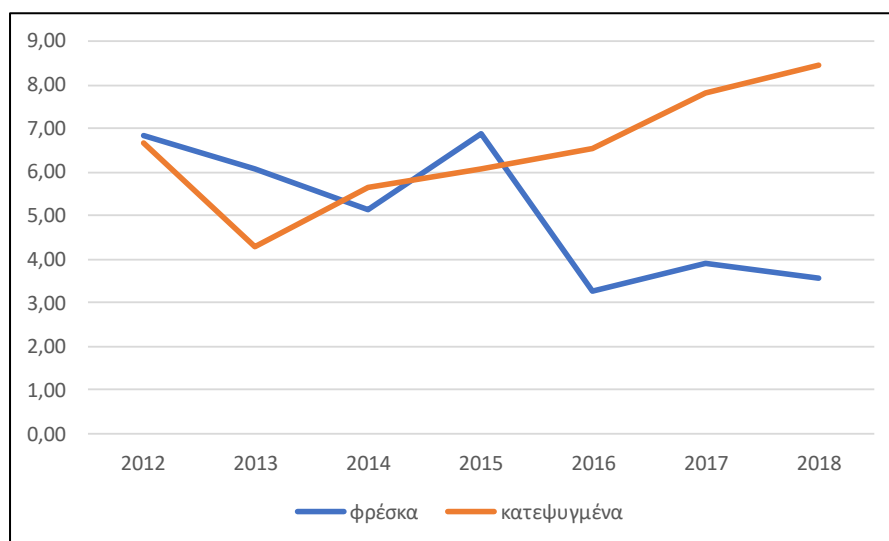
5.3.3 Τιμές εισαγωγών

Οι τιμές των εισαγωγών μπορούν να παρακολουθούνται στη βάση δεδομένων της EUMOFA.

Λόγω των μικρών ποσοτήτων νωπών χταποδιών που εισήχθησαν (λιγότερο από 20 τόνους/έτος κατά την περίοδο 2012-2016), οι τιμές των νωπών χταποδιών δεν μπορούν να είναι συγκρίσιμες με τις αντίστοιχες του κατεψυγμένου χταποδιού (5.000 τόνοι/έτος).

Η μέση τιμή εισαγωγής κατεψυγμένου χταποδιού ήταν 8,44 ευρώ/κιλό το 2018, με σημαντικές διαφοροποιήσεις στις τιμές να παρατηρούνται για τα υπό εξέταση είδη: οι τιμές είναι πολύ υψηλότερες για το κοινό χταπόδι που εισάγεται από τη Μαυριτανία (13,04 ευρώ/κιλό) και το Μαρόκο (12,11 ευρώ/κιλό) από ό,τι για το μεξικάνικο χταπόδι που εισάγεται από το Μεξικό (7,32 ευρώ/κιλό) ή το μεγάλο μπλε χταπόδι που εισάγεται από την Ινδονησία (6,48 ευρώ/κιλό).

Διάγραμμα 33 – Τιμές εισαγωγής φρέσκων & κατεψυγμένων χταποδιών στην Ελλάδα (ευρώ/κιλό)

Πηγή: EUMOFA

5.3.4 Τιμές λιανικής

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις τιμές λιανικής των νωπών χταποδιών, στα κανάλια λιανικής πώλησης όπως προέκυψαν από τη μελέτη της EUMOFA.

Πίνακας 22 – Προσφορά φρέσκου χταποδιού στην Αθήνα σε επίπεδο λιανικής (ευρώ/κιλό) στις 5 Ιουνίου 2019

Προϊόν	Είδη	Προέλευση	Παρουσίαση	Τιμή (ευρώ/κιλό)	Λιανοπωλητής
Ολόκληρο χταπόδι	Κοινό χταπόδι	Ελλάδα	χύμα	17,50	AB (λιανοπωλητής μεγάλης κλίμακας)
Ολόκληρο χταπόδι	Κοινό χταπόδι	Ελλάδα	Συσκευασμένο	18,50	AB (λιανοπωλητής μεγάλης κλίμακας)
Ολόκληρο χταπόδι	Κοινό χταπόδι	Ελλάδα	χύμα	9,98-18,80	Βαρβάκειος Αγορά ¹⁴

Πηγή: έρευνα EUMOFA

¹⁴ Κεντρική Αγορά Αθηνών

5.3.5 Μετάδοση τιμών

Το τμήμα αυτό επικεντρώνεται στην αλυσίδα εφοδιασμού φρέσκων χταποδιών, που αλιεύονται, εκφορτώνονται και πωλούνται στην Ελλάδα.

Οι αναλύσεις βασίζονται σε ποιοτικές συνεντεύξεις με τους εμπλεκόμενους στη αλυσίδα εφοδιασμού.

Η μέση τιμή πώλησης στον καταναλωτή είναι περίπου διπλάσια της τιμής πρώτης πώλησης. Το κόστος και τα περιθώρια που προστίθενται από το στάδιο της χονδρικής πώλησης/μεταποίησης αντιπροσωπεύουν το 40-42% της τιμής πρώτης πώλησης. Ο μεταποιητής είναι ο έμπορος (χονδρέμπορος) ο οποίος πραγματοποιεί εργασίες μεταποίησης, εκσπλαχνισμού και μαλακώματος. Το κόστος επεξεργασίας (εκσπλαχνισμός + μαλάκωμα) είναι 0,50 EUR/kg και τα απόβλητα που προκύπτουν από τις εργασίες αυτές είναι περίπου 20% του βάρους του προϊόντος.

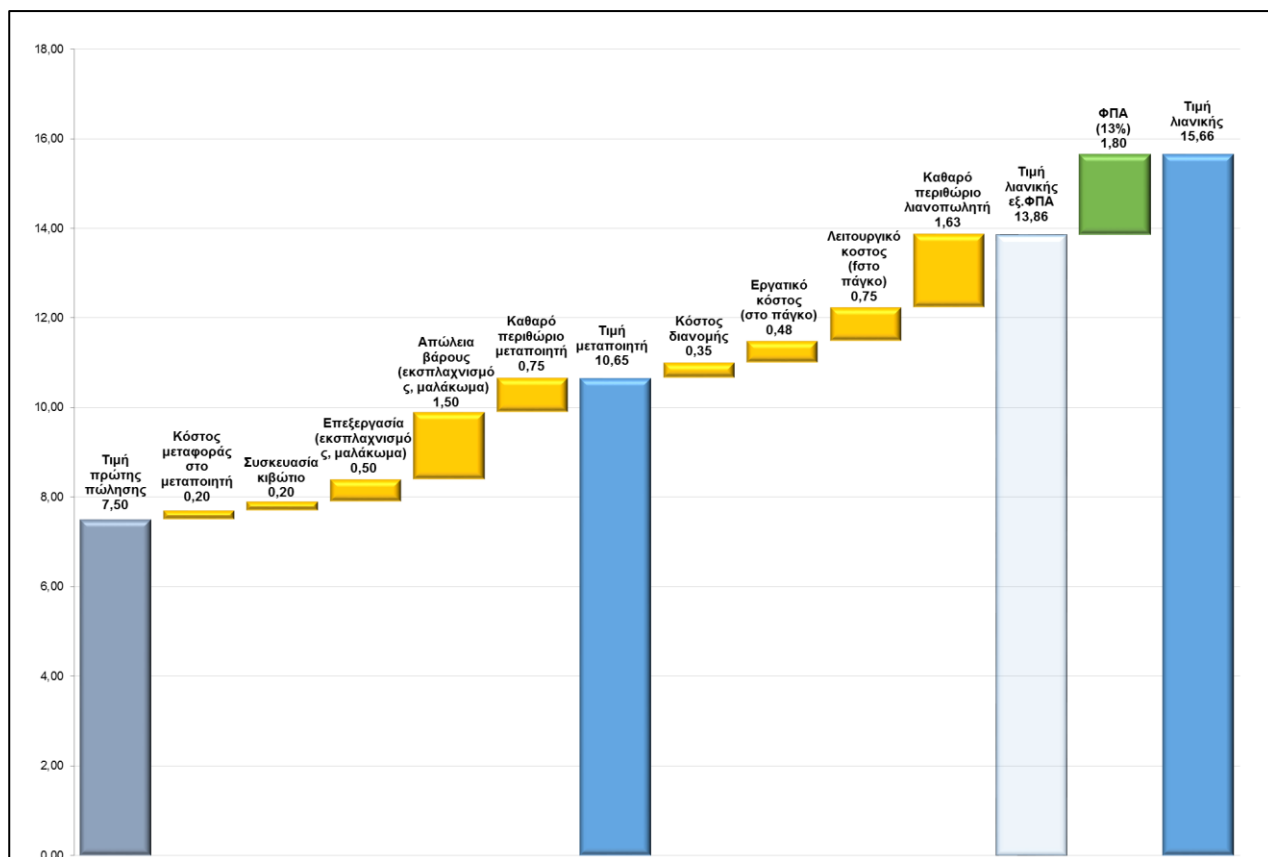
Πίνακας 23 – Κόστη και περιθώρια νωπών χταποδιών στο λιανικό εμπόριο μεγάλης (Ιούνιος 2019)

	Μέση τιμή (ευρώ/κιλό)	% τελικής τιμής
Τιμή αγοράς (στο παραγωγό)	7,50 - 8,50	47%
Μεταφορά στο λιμάνι -> μεταποιητής	0,20	1%
Συσκευασία (κιβώτια)	0,20	1%
Επεξεργασία (εκσπλαχνισμός, μαλάκωμα)	0,50	3%
Απώλειες λόγω εκσπλαχνισμού/ μαλακώματος	1,50 - 1,70	10%
Καθαρό περιθώριο μεταποιητή	0,75 - 0,85	5%
Τιμή μεταποιητή	10,65 - 11,95	68%
Κόστος διανομής (μεταποιητής -> πλατφόρμα)	0,15	1%
Κόστος διανομής (πλατφόρμα -> υπεραγορά)	0,20	1%
Εργατικό κόστος (πάγκος)	0,48	3%
Λειτουργικό κόστος (πάγκος)	0,75	5%
Καθαρό περιθώριο (λιανοπωλητή)	1,63 - 1,80	12%
Μέση τιμή πώλησης, χωρίς ΦΠΑ	13,86 - 15,33	89%
ΦΠΑ 13%	1,80 - 1,99	12%
Μέση τιμή πώλησης (supermarket)	15,66 - 17,32	100%

Πηγή: έρευνα EUMOFA

Το κόστος και τα περιθώρια στο στάδιο της διανομής αντιπροσωπεύουν το 28-30% της τιμής μεταποίησης. Το βασικό στοιχείο σε αυτό το στάδιο είναι το καθαρό περιθώριο κέρδους του λιανοπωλητή, το οποίο αντιστοιχεί περίπου στο 15% της τιμής του μεταποιητή.

Διάγραμμα 34 – Μετάδοση των τιμών φρέσκου χταποδιού πωληθέν στη λιανική μεγάλης κλίμακας στην Ελλάδα (Ιούνιος 2019)

Πηγή: έρευνα EUMOFA

6 Επαφές

Στο πλαίσιο της μελέτης πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες επαφές :

Ιταλία

- Χονδρέμπορος, χονδρική αγορά Μιλάνου
- Ιχθυοπώλης Μιλάνο

Ισπανία

- Συμβούλιο Θαλάσσιας Διαχείρισης στην Ισπανία
- Εταιρική σχέση για τη βιώσιμη αλιεία
- Χονδρέμποροι/μεταποιητές απο την Γαλικία

Ελλάδα

- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)
- Οργανισμός Κεντρικών Αγορών & Αλιείας Α.Ε. (ΟΚΑΑ)
- MART Cash & carry (χονδρέμπορος, cash & carry)
- Έμπορος-χονδρέμπορος-μεταποιητής
- Σκλαβενίτης
- ΑΒ Βασιλόπουλος

EUM OFA

European Market Observatory for
Fisheries and Aquaculture Products

www.eumofa.eu

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ISBN 978-92-76-30278-0
doi:10.2771/049569